

WESTERN ROMAN
LISO
cijena 2000 dbroj 806

YU ISSN 0353-2399

9 770353 239006

John Gray

BEZ MILOSTI

John Gray

BEZ MILOSTI

**VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA**

Glavni i odgovorni urednik: Milivoj Pašiček
Izdavač: NISPRO VJESNIK (predsjednik Poslovnog
odbora Vjekoslav Koprivnjak)

– OOUR Informativno-revijalna izdanja (direktor
Božidar Radman) Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan
Krtalić

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb,
Avenija bratstva i jedinstva 4

Telefoni: 041/526-099, 515-555, 519-555 i 333-333

Telex: 21 121 YU VSK

Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.),
Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl. i
odg. urednika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupovac
(pomoćnik gl. i odg. urednika) Tisak: OOUR
Stamparska proizvodnja

Urednik: Ana Hrastović
Grafički urednik: Ivica Bratolić

John Gray: Bez milosti
Naslov originala: No Mercy
Copyright: VPA
Recenzija: Tomislav Odlešić
Prijevod: Predrag Raos

Laso broj 806 izlazi 24. 3. 1989.
u nakladi od 60.000 primjeraka

I

Taco je stajao ispred prozora. Malko je odgrnuo zastor i promatrao je kako se večer spušta na krovove San Pedra. Poslije podnevna vreline još je pritiškala grad. Ispod toga olovnoga zvona skutrili su se kućerci, čekajući da ih zaogrnu sjene koje su se polako izduživale.

Na ulici nije bilo nijednoga čovjeka.

Taco ispusti zastor i okrene se. Soba je bila mala, no začudno čista. Strop bijaše nizak. Malo je nedostajalo da Tacova glava dodiruje grede.

Na vratima se pojavila jedra ženica. Na odsjaju zalazećega sunca njezina je kosa djelovala meko i žutila se kao zrela pšenica. Glatki pramenovi spuštali su se poput lavlje grive do uskih ramena.

Žena bijaše vrlo mlada.

Kad je razgrnula tamnocrvenu haljinu, Taco je ugledao pune, čvrste dojke, izazovno izbočene, s velikim, ljubičasto ovičnim bradavicama.

Dugo već Taco nije bio sa ženskim stvorom. Njegov je život prolazio u samoći divljine. Samoća je bila njegova sudbina a divljina dom.

Taco je bio mješanac, izopćenik, vuk samotnjak, čovjek bez prijatelja.

Javna kuća u San Pedru činila mu se pravim mjestom gdje bi mogao potražiti nekoliko trenutaka, zaboraviti načas prezir koji ga je posvuda pratio, koji ga je svagdje dočekivao.

Tu se nitko neće osvrutati na boju njegove kože. Uplatilo je pet dolara i time je kupio neko-

liko sati ljubavi, koju će mu pružiti žena što se upravo svla-či mačjim pokretima i prilazi mu gipkim koracima.

– Nećeš se skinuti? – pitala je žena tamnim i mekim glasom. – Ne sviđam ti se?

Taco nije odgovorio. Zurio je u tamni trokut među njenim bedrima i šutio.

– Nećeš li odložiti revolver? – pitala je žena smješkajući se.

Stajala je tik ispred njega i rukama ga milovala niz tijelo. Kad se propela na prste, Taco osjeti njezin topao dah. Zagrljio ju je. Godila mu je podatnost. Godio mu je poljubac. Godilo mu je kad je podigla koljeno i pritisla ga uz njegovo stegno.

– Požuri – rekla je.

Taco oslobodi kopču i pusti da teški remen s dugocijevnim koltom spuzne na pod. Žena mu je brzim pokretom svukla košulju s ramena i prislonila lice uz njegova široka, snažna prsa.

Topao zagrljaj prekinuo je krik.

Glas bijaše ženski. Bio je to krik umirućega. Dopirao je iz neke od susjednih soba.

Taco je podigao glavu i nape-to je osluškivao. Odmaknuvši se od djevojke, pošao je prema vratima. Začuo se još jedan krik.

Taco izađe na hodnik. Otvori-lo se još nekoliko vrata. Iz soba su provirivale oskudno odjeve-ne djevojke. Na jednom je pra-

gu smušena lica stajao debeljko u izgužvanim gaćama.

– Joan! – reče jedna od dje-vojaka, pokazujući prema dnu hodnika, gdje je žmirkala za-dimljena i prašnjava petrolejka.

Taco pođe prema zakutnoj sobi. Iznutra se čulo nejasno zveckanje. Vrata je otvorio tako da su udarila u zid.

Najprije je vidio djevojku. Le-žala je raširenih ruku popreko kreveta. Gola. I mrtva.

Djevojčina glava bila je ne-prirodno iskrenuta. Iz velike ra-ne na vratu tekla je krv.

Sve je to Taco obuhvatio jed-nim pogledom. Tek je tada ugledao muškarca.

Neznanac je stajao kod pro-zora, koji je maločas razbio, ka-ko bi mogao brzo iskočiti napo-lje. Radilo se o čovjeku srednje visine, zbitom i snažnom. Na se-bi je imao kariranu košulju, tije-snu za njegova ramena i mišice na rukama. Široko lice nije bilo obrijano. Iz njega su zurkale male, podmukle oči.

Čim je Taco otvorio vrata, momak je potegnuo revolver. Taco je također instiktivno spu-stio ruku prema boku, no nje-govo je oružje visjelo na naslo-nu stolice u plavušinoj sobi.

Planuo je hitac, Taco je vidio kako je iz cijevi sijevnulo i mu-njevito se bacio naprijed.

U padu je Taco osjetio žarki dodir na lijevom ramenu. Ne obazirući se na to, zakotrljao se prema prozoru. Na okrzotinu

od metka podsjećao ga je tanki trag krvi koji se spuštao niz tijelo.

Kad je Taco skočio na noge, planuo je drugi hitac. Metak se zabio u strop, rasuvši naokolo zdrobljenu žbuku. Toga je trenutaka Taco pogodio čizmom protivnikovo bolno mjesto.

Snažan je čovjek zaurao poput ranjene zvijeri. Presavio se i spustio na koljena. Lice mu je poplavalilo. Zijevao je za dahom kao riba na obali.

Taco udari ponovo. Vrškom čizme pogodio je desni lakat. Udarac je bio dovoljno snažan da protivniku ispadne revolver.

Kad se momak počeo pridizati, Taco ga je dočekao desnicom. Zaveslavši rukama po zraku, protivnik je teturao natraške i udario u zid pored razbijenoga prozora.

Novi ga je pogodak oborio. Odmah je bilo jasno da neko vrijeme neće pokušati ustati.

Taco se okrenuo. Tek je sada počeo osjećati žar u lijevom ramenu. Kad ga je opipao, okrvorio je prste.

Na vratima je stajalo nekoliko žena. Bile su skamenjene užasom.

— Ta je svinja ubila Joan! — kukala je žena kojoj se razvezao jezik.

Taco osjeti hladne žmarce na leđima. Kad je krenuo k vratima, žene su se odmakle.

Debeljko u gaćama još je stajao tamo gdje ga je Taco zatekao kad se začuo smrtni vri-

sak. Zbunjen i uzbuđen mučio se s oblačenjem pretijesnih hlača.

— Mrtva je? — upitao je.

— Da — odgovori Taco. — Glava joj je pod pazuhom.

— Što? — zagrcnuo se debeljko. — Bit će nevolja.

— Najprije pogreb — reče Taco u prolazu.

Plavuša s kojom je htio biti stajala je na vratima. Zaogrnu-la se plahtom i potiho je plakala. Taco je ušao u sobu i počeo se odijevati. Čuo je kako se ljudi penju stepeništem. U muške se glasove umiješao glas vlasnice javne kuće, kod koje je Taco platio boravak.

Stegnuvši opasač s revolverom, Taco pogladi po licu zaplakanu djevojku.

— Doći ću poslije — rekao je.

— Pet dolara nismo potrošili.

Djevojka je jecala. Iz sobe u kojoj je počinjen zločin čuli su se udarci. Netko je vikao. Vlasnica je vrištala.

Na vratima se pojavio mladić koji je došao s ostalima. Teturao je. Blijed u licu naslonio se na zid hodnika i počeo je povraćati.

Prolazeći pored njega, Taco mu je rekao:

— Smiri se, momče! Kad to vidiš treći put, ostat ćeš na nogama.

U baru u prizemlju nije bilo nikoga, izuzevši čovjeka koji je točio piće. Pred njim je bilo napola ispijenih čaša i jedna prevrnuti boca. Na podu se

stvorila svijetlosmeđa lokvica oštrog mirisa.

Gorjelo je samo nekoliko svjetiljaka. Prozori su bili zaslonjeni zastorima od crvenog samta. Nekoliko tamnih niša zjapilo je prazninom.

Taco je sjeo na visoku barsku stolicu.

– Viski – rekao je barmenu.

Barmen je bezizražajna lica natočio piće. Činilo se da ga uopće ne zanima što se dogodilo u prvom katu. Taco je šutio. U ustima je osjećao nešto gorko i pokušao je to isprati.

* * *

Ubojica se zvao Ed Banteen. U javnoj kući Kitty Hemphil u San Pedru nije bio prvi put.

Kad su ga vješali, sunce se spuštalo na stepu poput užarenog pladnja. Izduljene večernje sjene već su se stapale s koprenom koja je počela prekrivati grad.

Taco se naslonio na trošnu daščaru i promatrao je kako se građani San Pedra okupljaju na gubilištu. Za vješanje je izabrano stablo izvan grada. Njegova snažna grana mogla je zamijeniti vješala.

Eda Banteena dovela su dva muškarca.

Djevojke iz javne kuće zbile su se postrance kao preplašeno jato ptica. Neke su plakale. Kitty Hemphil nije plakala, makar je pokojnica bila njezina sestra. Debela šminka na obrazima nije mogla pokriti sve bore, ali

skrivala je osjećaje, poput maske.

Kad je doveden Ed Banteen, zavladała je takva tišina da se čulo šuškanje vjetra koji je puhao iz pustinje na jugu.

Netko je nabacio laso na debelu granu. Naširoko otvorena omča njihala se amo, tamo.

Banteen je priveden bliže. Bojao se. Čuvari su ga držali čvrsto.

– Tražim suđenje! – vikao je Banteen.

Neki su se muškarci nasmijali.

– Gadura me htjela prevartiti! – derao se Banteen.

Zauzvrat je dobio udarac pešnicom, poslije kojega je još samo krkljao.

Dižite ga konačno! – doviknuo je netko između okupljenih.

Taco se ogledao naokolo. Pitao se, zašto se ne pojavljuje šerif. Kad ga je otkrio u gomili, ustanovio je da ne nosi zvijezdu.

Toga trenutka nabačena je omča na ubojičin vrat. Banteen se počeo batrgati i urlati. Jedan čovjek koji ga je držao dobio je udarac nogom. Tada se uže zategnulo.

Krik je presječen. Usta su nijemo zijevala prema gomili.

Uže je vezano uz debelo i Ed Banteen ostade u omči. Nekoliko minuta opažali su se na gornjem dijelu tijela trzaji. Tada se smirilo.

Sunce je zašlo. Ljudima se odjednom žurilo da se vrate u grad. Nitko se nije osvrtao.

Taco izvadi iz džepa košulje kesu s duhanom i smota cigaretu. Pušio je i promatrao obješenoga.

Ed Banteen ga je podsjećao na ubojice roditelja, na bijele lovce skalpova koje je gonio dok je još bio napola dijete. Gonio ih je i hvatao jednoga po jednoga, do posljednjega. Tada je zakasnio. Objешen je pred njegovim očima, upravo kao sada Banteen.

Taco baci napola popušenu cigaretu i zgazi žar na opušku. Krenuo je u grad. Idući mračnom glavnom ulicom pokušavao je razagnati turobna sjećanja.

Nije uspijevaao. Slika mrtve žene neprestano se vraćala pred oči i podsjećala ga je na izgubljenu majku.

Tavonah tako se zvala njegova majka, bila je čistokrvna Indijanka. Taco je nikad i nikako nije mogao zaboraviti. Tisuću je puta pokušavao odagnati u zaborav sve što je jednom sačinjavalo njegov život. Njegova je obitelj bila istrijebljena. Kao da je nikad nije bilo. Ali sjene prošlosti stizale su ga kud se god kretao.

U takvu je raspoloženju Taco stigao do javne kuće Kitty Hemphil, popeo se na trijem i ušao. Gotovo svi stolovi bili su zauzeti. Kod bara je stajalo nekoliko

djevojaka, među njima i plavuša, za koju je Taco platio pet dolara.

Kitty Hemphil odmah je prišla gostu koji se još nije bio privikao prigušenom svjetlu i zadimljenosti.

– Vi ste uhvatili onu svinju, zar ne? – pitala je gojazna svodilja.

– Da – odgovori Taco.

– Kuća vas časti – reče Kitty. – Za vas je sve besplatno.

– Ah – odmahne Taco – već sam uplatio pet dolara.

– Dobivate ih natrag. Budite moj gost – reče Kitty Hemphil.

– Hvala – uzvрати Taco.

– Uzmite neku djevojku – predloži Kitty.

Taco je prišao plavuši. Djevojka ga je dočekala ozbiljna lica.

– Hoćemo li u sobu? – upita Taco.

Djevojka je kimnula i poslala prema stepeništu. Taco se pitao, je li to pravi način da zaboravi prošlost, da otjera misli s kojima je došao kao s nevidljivim teretom. Sumnjao je da je pravi, ali morao je priznati da nije najgori.

II

Naborano lice postarijega čovjeka na kočijaškom sjedalu djelovalo je kao da je rezano u ebanovini. Ruke koje su pridržavale uzde farmerskih kola podsjećale su na kvrge. Sjedio je pognut s izgužvanim i masnim šeširom nabijenim nisko na čelo.

Na istoku je nevidljiva ruka počela razgrtati noćni veo i u ravnici je pokuljala jutarnja magla. Na obzoru je zatitralo bljedilo novoga dana.

Crnac je skrenuo na cestu koja je vodila prema San Pedru. U izmaglici već je nazirao zdanja gradića. Konji su ravnomjerno vukli. Škripavi kotači drobili su kamenčiće u duboko urezanim kolotečinama.

Stigavši do drveta na kojem je visio Ed Banteen, starac je iznenađeno podigao glavu, odgurnuo je šešir prema zatiljku i zaustavio je zapregu.

Zatim se pridigao na sjedalu i zagledao se u lice, koje se našlo u njegovoj visini. Bilo je plavkasto. Oči zatvorene, usta napola otvorena.

Starac je oklijevao da išta poduzme. Pogledao je prema gradu. San Pedro je još spavao.

Starac slegne ramenima, izvuče kratak nož što ga je nosio uz opasač, nagne se prema tijelu obješenoga, povuče ga prema sebi i jednim pokretom prereže uže, nekoliko pedalja iznad uzla.

Slobodnom je rukom starac trgnuo tijelo tako da ga je dobio na klupu. Začudio se da ne osjeća hladnoću.

Ne razmišljajući mnogo, starac poravna glavu obješenoga i počeo labaviti omču. Htio je usput svratiti k pogrebniku. Neka je tko jest, neka je učinio što je učinio, mislio je starac, ali neka ga polože u grob.

Kad je skidao omču, starcu se pričinilo da su se pomakle trepavice. No tko da u to povjeruje? Čovjek je mrtav. Živima se može svašta pričinjati.

Starac se nije bojao mrtvih. Nije se libio dodira s beživotnim tijelima. Previše ih je vidio u životu, mnoge je pokojnike otpremio pod zemlju. Prije građanskog rata bio je rob na duhanskoj plantaži u Kentuckyu. Kad je netko umro, njegovo je bilo da ga opere i uredi za vječni put.

Starac je pomaknuo Eda Banteena tako da može sjesti na vozaarsko mjesto i podigao je uzde.

Toga se trenutka zbunio drugi put. Ako ga vara vid, varaju li ga i uši? Nije li čuo tiho steganjanje?

Crnac ispusti uzde i zagleda se u lice neočekivanoga putnika. Još je bilo plavkasto, no usne su se malčice pokretale. Pomakle su se ponovo i trepavice.

Mukao hropac nije mogao varati.

Starac se sledio. Ali dvojbe nije bilo, život se vraćao u nepoznata čovjeka. Plavičasto lice počelo je blijedjeti.

Javili su se slabašni i nesuvisli pokreti u rukama. Zatim su se otvorile oči.

Ed Banteen zagledao se u crnačko lice ne poimajući što se događa.

— Nebesa! — prošapta starac.

Činilo se da Ed Banteen također hoće nešto reći. Usnice su,

se micale, ali iz usta je dopiralo samo promuklo krkljanje. Ruke su opipavale mjesto gdje je uže ostavilo trag, ali grlo je i dalje začepljivao neki uzao.

Kad je Banteen pokrenuo glavu, lice se zgrčilo od bola. No disanje je bilo krepkije.

– Nebesa! Nebesa! – ponavljao je starac.

– Vode – izustio je s mukom Ed Banteen.

Bljedilo je polako nestajalo. Crnac je drhtavim rukama iščepkavao čuturu i prinio je Banteenu da pije. Unatoč pomoći najprije se zagrcnuo, zatim se zamalo ugušio. Poslije stanovitoga vremena napio se i vratio je čuturu.

– Odvest ću vas k liječniku, gospodine – govorio je starac.

– Idemo odmah. Liječnik vam mora dati gutljaj viskija. To je ovoga časa najpotrebnije.

– Što je meni potrebno, to najbolje znam sam – reče Banteen glasom koji mu se i samome činio tuđ, piskutav i prebit.

– Crnjo, ne blezgari!

Stari crnac plašljivo pogleda čovjeka kojega je skinuo s grane. Na uvrede se odavno nije obazirao. Toliko su ga njima obasipali da ga nisu iznenadivale čak niti kod čovjeka koji je do njegova dolaska visio na užetu i kojemu je spasio život.

– Nisam vjerovao da ste živi – zagunda starac.

– Inače bi me ostavio na užetu, je li? – reče Banteen ležeći

na vozarskoj klupi. – Ali, vidiš, tu sam. Dok nije slomljen vrat... Osim toga, pogledaj uže koje su mi namakle one budale. Ne znaju objesiti čovjeka. Omča se uopće nije zatvorila.

Banteen se zagleda u omču pokraj puta i reče:

– Loša kudelj. Gruba. Zatim uzao. Za vezanje teladi možda bi bio dobar, za vješanje nije.

Banteen se pokušava nasmijati. Pokušaj je završio kašljem.

Odmahnuvši rukom, Banteen se počeo pridizati. Nešto se snage vratilo u tijelo, ali starac ga je morao pridržati da ne padne.

– Idemo gospodine, grad nije daleko – govorio je crnac pribirući uzde.

Banteen se desnom rukom pridrži za naslon a lijevom počeo trljati vrat. Nešto je škljocnulo. Od jake boli Banteenu su se zastaklile oči.

– Nije daleko, budalo – reče Banteen. – Ti bi da me još jednom objese, i to pošteno, je li?

– Oprostite, gospodine, ali...

– Što hoćeš, šugavo crno pseto? – pitao je Banteen uznemirenoga starca. – Misliš li da sam ti zahvalan što si me skinuo s užeta? Neće mene smrt! Tko me hoće maknuti, mora me ubiti nekoliko put, jasno?

– Ne razumijem, gospodine, ali onda siđite – reče crnac.

– Moram dalje.

– Ići ćeš, ali najprije okreni kola – zatraži Banteen.

– Moram u kupovinu.

– Radit ćeš što ti ja kažem –

reče Banteen. — Crnjo, okreći i tjeraj prema zapadu. Ili nisi naviknut slušati, ha?

Crnac uvuče glavu među ramena, okrene kola i pođe prema zapadu. Za leđima dvojice putnika pomalo se jutirilo.

— Brže! — zatraži Banteen, dohvati bič i ošine konja po leđima.

— Molim vas, gospodine! — reče crnac. — Kola su stara i nemam druga. Što ću ako se raspadnu?

— Što će tebi kola? — reče Banteen i ponovo ošine konja.

— Gospodine! — drhtavim glasom zavapi crnac. — Molim vas da ne tučete dobru životinju. Vozit ću vas kamo god hoćete, ali recite mi što namjeravate i vratite mi bič.

— Zaveži! — obrecnuo se Banteen.

Crnac spusti uzde i zaustavi kola. Uspravio se i pogledao putnika pogledom koji je jasno govorio da neće slušati zapovijedi, pa bilo što bilo.

— Što je? — upita Banteen, okrene se i pogleda prema gradu. San Pedro je ležao na milju daleko u stepi. — Vozi dalje ili ću šibati tebe.

— Neću! — reče starac.

— Nećeš?

— Ne!

— Dobro — reče Banteen, koji se začudno dobro oporavio. Njegovo stanje kao da se poboljšavalo iz minute u minutu. Jedva da se vidjelo kako se pri-

je malo vremena vratio s polovice puta prema paklu.

— Znači da ostaješ ovdje — nastavio je Banteen. — Tu ćeš čekati da te zagrnu.

Banteen se nagne i posegne za crnčevim nožem. Starac ga je promatrao razrogačenim očima, ne mičući se, ne poduzimajući ništa.

Uzde su ispale iz žuljevitih ruku. Stari je crnac nesigurno i plašljivo opipavao ranu na grudima.

Banteenove oči bile su ledene i bezosjećajne. Neko je vrijeme zamišljeno promatrao nož na jutarnjem suncu.

Stari se crnac skutrio. Nagnuo se naprijed. Teško je disao. Na Banteenovu koščatom, širokom licu nije bilo traga bilo kakvom osjećaju.

Udario je još jednom. Ne obazirući se na starca ustao je, bacio nož i obrisao krvave ruke o hlače. Kad se uvjerio da u blizini nema nikoga, sišao je s kola, ispregao konja i uzjahao.

Kola s mrtvim crncem ostala su u preriji. Lak vjetar protjerao je pokraj njih nekoliko tamnosivih krpa magle.

Sunce je bilo nalik na svježju naranču.

Ed Banteen nagnuo se po konjskom vratu i nasmiljeno je udarao životinju petama u slabine, goneći je prema bregovima što su na zapadu oivičavali ravnicu.

Kad je sunce bilo u zenitu, Taco je izveo konja iz staje. Na

glavnoj ulici San Petra nije bilo nikoga. Iz nekoga dvorišta izjurio je žut pas s koščurinom u gubici i nestao iza obližnjega skladišta.

Nebo bijaše nalik na užaren limen pokrovac, ispod kojega se zbijao olovni zrak. Pustinski vjetar dolazio je iz neke otvorene peći. S njim su do kućnih zidova i pragova dopirala fina pješćana zrnca. Tu i tamo skupljale su ih u hrpice iznenadne male pijavice.

Tacov ždrijebac već je i svojim ožiljcima pokazivao da je žilava i izdržljiva životinja. Taco je sivca vodio za uzde, hodajući ravnomjernim gipkim korakom. Visok šešir nabio je na čelo tako da mu je širok obod zasjenjivao izbrazdano lice.

Svatko je izdaleka zamjećivao njegov indijanski stas. Izbliza je mogao vidjeti izbočene lične kosti i karakteristične duboke brazde na obrazima. Za nepunih dvadeset i pet godina djelovao je prestaro. Uske oči bile su okružene malim naborima, dobivenim od žmirkanja na suncu i vjetru. Na lijevoj strani brade jasno se vidjela tanka brazgotina od udarca nožem. Tragove pesnica i čizama prikrivali su oštri nabori.

Ispod šešira bujala je plavocrna kosa i spuštala se do širokih, snažnih pleća.

Na indijanske pretke najjašnije je podsjećala Tacova koža lakoga brončanoga tona.

Oko uskoga struka Taco je nosio opasač od bivolske kože. Na desnoj strani visio je teški vojnički kolt. Na izlizanom kundaku od orahovine još se nazi-
rao nekadašnji vojnički žig.

Na lijevoj je strani iz kožnatoga držača odozgo virila drška noža od kosti a dolje dugo sječivo. Bio je to »bowie«. Drugi nož, uzak, kratak, dovoljno bridak da bi rezao metal, bio je u desnoj čizmi. U sedlenu papuču bila je zataknuta teška šarpovka.

Taco je polako išao prema rubu grada. Bio je bez čvrstoga cilja. Zapravo nije znao, kamo da krene. Nije znao niti to, gdje će i kad će mu se sljedeći put pružiti prilika da na svom nemirnom putu zastane i da se odmori. Previše je bilo mjesta gdje ga nisu trpjeli zbog boje kože. U salunima mu nisu htjeli dati naručeni viski. Neki trgovci nisu mu htjeli prodati namirnice.

Taco se morao boriti čak i za životne sitnice. Život mu nije ništa poklanjao. S vremenom se na to naviknuo i nije se žalio. U takvim je prilikama mislio u prvom redu na sebe. Na druge se nije obazirao, kao niti oni na njega. Prijatelja nije imao. Ničiju naklonost nije tražio. Bjelački prezir odbijao se od njega jer je i on prezirao njihovu nasilnost, licemjerje i dvostruki moral.

Taco bijaše prekaljen borac. Otkako su mu pobijeni roditelji

i brat morao se boriti za svoje mjesto u svijetu koji ga je dočekivao mržnjom i neprijateljstvom. Morao je očvrnuti jer se ni na koga nije mogao osloniti, ni od koga išta očekivati, osim zla. Nikomu nije mogao vjerovati. Preostalo je samo pravo jačega.

Stigavši do javne kuće Kitty Hemphil bacio je pogled na olinjalo pročelje i zastрте prozore.

Vrata su se otvorila. Pojavila se plava djevojka s kojom je bio u sobi. Zvala se Francis.

– Kitty bi htjela s tobom razgovarati – rekla je.

– Odlazim – reče Taco.

– Žrtvuj nekoliko minuta – zamoli ga djevojka.

Taco priveže ždrijepca ispred trijema i pride bliže.

– Šteta je što odlaziš – reče djevojka ne pogledavši ga u oči.

– Bilo je lijepo s tobom. Vjeruj, ne govorim to svakomu. Kao što znaš, mnogo ih je. Većinu zaboravljam čim se zatvore vrata, ako me ne muči gađenje. Ali tebe neću dugo zaboraviti.

– Jednom se sve izgubi u zaboravu – reče Taco. – Ti očito ne spadaš u ovu kuću.

– Možda – reče djevojka. – Ali ne znam što bih inače radila u ovoj zemlji.

– Otidi nekamo – reče Taco.

Istodobno je Taco mislio, kako da ode? Djevojka ima pravo. U toj divljoj zemlji malo je mogućnosti da usamljena žena nekako preživi. Francis je bila u

gotovo jednakom položaju kao i on.

– Kamo da odem? – pitala je Francis.

Odgovor nije očekivala. Okrenula se i pred njim je ušla u kuću.

Taco pomisli kako ima dovoljno briga da se ne opterećuje s djevočinima.

U barskoj prostoriji lebdio je hladan duhanski dim. Barmen je stajao na svom mjestu gol do prsa i brisao je čaše. S lijevoga ugla usta visjela mu je cigareta.

Francis je pošla prema lukavo prikriivenim vratima iza bara. Kad ih je Taco otvorio, povukla se i tužno se zagledala za njim.

Taco zatvori vrata za sobom i ostade stajati. Neko vrijeme bilo mu je potrebno da se privikne na oskudno svjetlo. Prozori su bili zastrti. U sobi se osjećao težak, slatkast miris parfema.

– Drago mi je što ste došli – reče Kitty Hemphil.

Sjedila je na rubu kreveta s baldahinom. Bez šminke je djelovala kao da je živa mumificirana. Sijeda kosa visjela je u pramenovima. Odjevena je bila u ružičastu noćnu košulju s čipkama. Iza nje je bilo pravo brdo jastuka. Male tuste ruke položila je na koljena.

– Upravo sam htio otići iz grada – reče Taco.

– Jučer ste uhvatili ubojicu moje sestre.

– Pa, svladao sam ga.

– Zato smo ga mogli objesiti. Kitty Hemphil govorila je hladnim, poslovnim glasom, promatrajući gosta okruglim očicama kao što zmija promatra svoju žrtvu.

– Znete li što se poslije dogodilo? – pitala je.

– Netko ga je skinuo s užeta – odgovori Taco.

– I to je sve?

– Da.

– Uže je prerezao Noah Douglas – reče Kitty.

Desnom je rukom posegnula prema noćnom ormariću, na kojemu je bila porculanska posuda s kolačićima. Uzela je jedan i grickala je dok je govorila.

– Noah Douglas je crnac. Prilično star. Deset milja jugoistočno od San Pedra ima farmu.

– Kitty uze još jedan kolačić. – Imao je – popravila se. – Mr-tav je, upravo kao i moja sestra Joan. Banteen mu je zamalo odrezao glavu. Zaklao ga je.

– Banteen?

– Upravo on.

– Ne razumijem.

– Banteen je živ – reče naglašenim tonom Kitty Hemphil.

– Znam, zvuči nevjerojatno. Kad sam čula za to, niti ja nisam vjerovala. Ali razbojnik je preživio vješanje. Nema sumnje. I to se dešava. Divljak je snažan i žilav. Nešto nije bilo urađeno kako valja. Što je, tu je. Banteen je živ. Dobričina Douglas oslobodio ga je užeta. Banteen je došao k svijesti i dovolj-

no se oporavio da ubije starca. Ispregnuo je konja i pobjegao.

– Što biste vi sada htjeli? – upita Taco.

Na smežuranu licu Kitty Hemphil pojavila se mržnja.

– Hoću Banteena! – rekla je.

– I tražite ga od mene?

– Jest – odgovori Kitty Hemphil. – Uхватite ga! Razumijete li me? Ubio je moju sestru. Zaklao ju je kao svinju, kao da nije bila ljudski stvor. Zato mora umrijeti.

– Ne vičite – reče Taco. –

Nisam nagluh. Razumijem vas, ali što se sve to mene tiče? Što ja imam s tim Banteenom?

– Znači, ne prihvaćate?

– Zašto bih?

– Moram dobiti Banteena – reče Kitty mirnim glasom, ali hladnim i odlučnim. – Platit ću vam.

– To je nešto drugo – reče Taco.

– Znala sam da ćemo se dogovoriti. Vi ste pravi čovjek za taj posao. Svladali ste ga, iako niste imali oružja, makar je po vama pucao. Nitko drugi ne bi uspio. Nitko od ljudi koje znam. Svatko bi podvukao rep i dao petama vjetra. Ili bi bio ustrijeljen kao zec. Vi ste tvrd borac, vas ne zbunjuje opasnost. Znam i takve ljude. Vučja rasa!

– Koliko nudite? – upitao Taco.

Nije htio dalje slušati debelu svodilju. Činilo mu se da se polumračna soba smanjuje, da će ga težak miris parfema ugušiti.

– Pet tisuća – odgovori Kitty Hemphil i izvjedljivo pogleda, radoznala što će reći Taco.

– To je čitav imetak.

– Pet tisuća za Banteena? – reče Taco. – Dajte novac.

Kitty Hemphil se nagnula prema ormariću, izvukla je malu ladicu i izvadila svežanj dolarskih novčanica. Taco ispruži ruku.

– Sada dobivate tisuću – reče Kitty Hemphil. – Pređujem. Ostatak dajem kad predate Banteena. Priznat ćete da je pređujem velik. Budete li ubijeni, ostajem bez tisuću dolara, a Banteen ostaje živ.

– Vaš rizik – reče Taco. – Ali Banteen me neće ubiti. Budite sigurni da ćete ga dobiti. Tisuću dolara ulažete nasigurno.

– Nadam se – reče Kitty Hemphil. – Banteenova prednost ne može biti velika. Staroga Douglasa našli su kad je još bio topao, a njegov je konj obična raga.

– Krenut ću odmah – reče Taco.

– Vi dakle za novac radite sve, je li?

– Novac me ne zanima, vjerovali ili ne – reče Taco. – Što se Banteena tiče, s njim nemam osobnih računa i zašto da ga bađava gonim? Kad bi se radilo samo o tome da udovoljim vašoj osveti, mogli biste mi ponuditi milijun i ne bih ga uzeo. Banteena ću goniti u prvom redu zato što je ubio djevojku, što

spada među ljude kakvi su ubili moju majku. Vaš je novac u drugom planu. Razumijete?

– Ne – reče Kitty Hemphil.

– Mene zanima jedino to da krenete u potjeru za Banteenom. Svejedno mi je, zašto. Dobili ste pređujem i ne gubite vrijeme. Hoću Banteenov skalp! Ne zaboravite to i donesite ga, gospodine...

– Taco.

– Ne pokušajte nestati s mojih tisuću dolara. U tom slučaju pobrinut ću se da bude raspisana potjernica, na kojoj će pisati da ste me napali i opljačkali. Boja kože ionako vam ne olakšava život. Vaše je lice lako prepoznati.

– Znam – reče Taco i baci novčanice na krevet. – Gonite Banteena sami.

– Krivo ste me razumjeli – reče Kitty Hemphil. – Žao mi je. Uzmite novac i uhvatite Banteena.

Taco je trenutak oklijevao. Zatim je ponovo uzeo novac i spremio ga u džep. One noći kad je bio s Francis pomišljao je na to da goni Banteena. Tada se jako trudio da zaboravi prošlost. Nije uspio. Pogled na mrtvu Joan prizivao je majčinu sliku. Vraćala se pred oči i nije se dala odagnati. Zato je htio krenuti za Banteenom i ubiti ga.

Djevojaka nije bilo.

Konj je stajao na svom mjestu. Taco oslobodi uzde i uzjaše.

Krajičkom oka opazio je da se iza jednoga prozora odmiče

zastor. Takvi mu pokreti nisu promicali. Ali nije bio siguran da je napolje zavirila Francis. Bio je odviše zaokupljen drugim mislima.

Morao je naći trag Eda Banteena.

Iz grada je krenuo prema zapadu. Put ga je vodio pokraj drveta na kojem je prošle večeri visio ubojica. Prerezano uže još se njhalo na povjetarcu. Taco se na to nije osvrtao. Jahao je prema bregovima na zapadu. Tamo će početi lov.

III

Taco je znao da ga od kasnoga poslijepodneva netko prati. Još je netko bio na Banteenovu tragu. Ili na njegovu. Taj netko nije bio nespretn. Nekoliko puta Taco je pokušao otkriti o kome se radi, no nije uspio.

Spustilo se veče. Taco se nije osjećao dobro dok je iza leđa imao nepoznatoga jahača. Banteenov trag nije gubio. Ubojičinu prednost računao je na cigla dva sata. Činilo se da napreduje sve sporije. Ali da bi ga stigao, morao se koncentrirati na njega, u čemu ga je smetalo neznančevo prisustvo.

U grmovitu zaklonu naložio je Taco vatru. Legao je izvan doseg njezina svjetla. Šarpovku je položio pokraj sebe i čekao. Napeto je osluškivao. Procjenjivao je svaki i najmanji šum.

Dugo se čulo jedino pucketanje vatre i šuškanje južnjaka.

Neka noćna ptica preletjela je iznad njega umornim zamasi-ma krila.

Tada se začuo frktaj konja. Taco se okrene na bok, osluhne i počne nečujno puzati. Iza velikoga bujnoga grma stao je i osluškivao.

Pod nečijom čizmom slomila se suha grančica.

Taco podigne šarpovku. Nekoliko trenutaka kasnije neda-leko od njegova logora pojavila se sjena.

Neznanac je bio na nišanu. Taco skvrči kažiprst, ali nije pucao.

Sjena se iznenada pokrenula. Neznanac je izašao na svjetlo vatre. Taco spusti pušku i iznenadeno zatrese glavom. Zatim je ustao i rekao:

— Baci pušku, mladiću! Neka bude pokraj vatre, na vidjelu!

Došljak se trgnuo, no poslušao je zapovijed i odložio pušku. Na svjetlu vatre vidjelo se da se radi o pet stopa visokom mršavom mladom čovjeku. Boja njegove kože bila je nalik na površinu polirane ebanovine. Košulja bijaše prevelika, hlače prekratke i poderane. Na glavi je mladić imao dotrajao slamnat šešir klapavoga ruba.

Na upalu licu bile su izrazito razmaknute oči. Usnice bijahu jedre i poprilično ispupčene. Izbočena brada djelovala je prkosno.

Taco izađe iz sjene i zaustavi se na dva koraka ispred mladića.

– Pratio si me, ha? – pitao je.

– Jesam.

– Čitavo vrijeme?

– Da.

– Nisi loš – reče Taco. – Ot-
krio sam te tako reći pukim slu-
čajem. Ako nekoga pratiš, ne
smiješ nikada doći odviše blizu.

– Aha – reče mladić.

– Kako se zoveš? – upita
Taco.

– Moses Douglas – odgovo-
ri mladić. – Većina me zove
Moss.

Taco pomisli na staroga far-
mera kojega je ubio Ed Ban-
teen, spusti karabin u travu i
čučne pokraj vatre.

– Sjedni – rekao je mladiću.

– Hoćeš li kave?

– Hvala – reče mladić, paž-
ljivo odmjeravajući Tacoa. –
Zašto vi gonite Banteena, go-
spodine? – pitao je.

– Zovem se Taco. Banteen je
u San Pedru ubio jednu djevoj-
ku. Čuo sam kako je kriknula i
vidio sam ju. Zato ga gonim.
Osim toga, Kitty Hemphil dala
mi je novac.

– Ja ga gonim zato što je
ubio moga oca – reče mladić.

– Pripazi na sebe, mladiću –
reče Taco. – Banteen je moj za
tri ili četiri dana. Možda sve za-
jedno neće trajati niti tako du-
go. Ti se vrati kući ili odjaši u
San Pedro i čekaj. Dovest ću ga.

– Ubit ću ga sam – reče
mladić.

– Hajde, hajde, rekao sam ti
da ne gubiš glavu – opominjao

je Taco mladića. – Ponajmanje
mi je potreban netko, tko bi ote-
žavao ionako težak i opasan po-
sao.

– Neću vam smetati, gospo-
dine – reče mladić.

– Rekao sam ti da se zovem
Taco. Nisam nikakav gospodin.

– Dobro. Ta je svinja zaklala
moga oca i zato je moram naći.

– Idi radije natrag k majci –
reče Taco. – Potreban si joj.

– Nemam majke – reče
mladić. – Otac i ja živjeli smo
na farmi sami. Sam si priznao
da sam te spretno pratio. Nije li
tako?

– Nije. Lov na čovjeka nešto
je drugo. Ni u kom slučaju nije
igra, mladiću. Kad bi ja bio
Banteen, tebe više ne bi bilo.
Držao sam te na nišanu. Ban-
teen bi pucao.

– Znao sam da preda mnom
nije Banteen – reče mladić i
prihvati nagnječenu limenku s
toplom kavom. – Jahat ću s to-
bom.

– Niti govora – reče Taco.

– To je moje pravo – ustra-
jao je mladić. – Ti radiš za no-
vac, ja moram osvetiti oca.

Taco se iskašlje. Zamišljena
lica punio je kavom svoj lončić.
Mladić je, u stvari, imao pravo.

Taco počeo ponovo misliti na
svoju prošlost.

– Koliko ti je godina? – pi-
tao je.

– Petnaest.

Vatra je tinjala.

Toliko je imao Taco kad su
pobijeni njegovi roditelji i brat.

I on je gonio ubojice. I pobio ih je. Smije li zabranjivati mladiću ono što je sam učinio.

– Vрати se kući – rekao je. – Obavit ću to sam.

– Moj posao, moja briga – reče Moss.

– Tako je govorio tvoj otac?

– Da, Taco, gospodine.

– Izostavi konačno tu riječ – reče Taco guckajući kavu. – Reci mi radije, umiješ li se uopće služiti puškom?

– Da ti pokažem?

– Nemoj – reče Taco. – Vjerujem ti na riječ. Nego, što ćeš uraditi ako te ne povedem sa sobom?

– Jahat ću sam – odgovori Moss. – I sam ću...

– Toga sam se bojao – prekinuo je Mossa Taco. – Nezaustavljiv si, ha?

– Što si počeo, moraš dovršiti?

– Da.

– Zapravo mogu razumijeti što me nećeš prihvatiti – reče Moss. – Možda je zaista bolje da svaki od nas pokuša sam. Jedan će uspjeti. Zato odlazim.

– Kada?

– Sada.

– Mladiću, sada ćeš se spustiti na stražnjicu i piti kavu. Ostaješ ovdje – reče Taco. – Nedostaje mi upravo to da odeš i upozoriš Banteena na potjeru.

Moss je šutio. Taco je šutke gledao u njegove velike, pametne oči.

– Pokušajmo zajedno – re-

kao je poslije nekoliko trenutaka. – Ne bude li išlo, poslat ću te kući.

– Ići će – reče Moss.

– Dovedi konja – reče Taco.

– I upamti: ja ću određivati što da se radi, a ti ćeš slušati.

– U redu – reče Moss i skoči na noge.

Ubrzo se vratio s isluženim vojničkim ždrijepcem uleknutih leđa.

– Reci, Moss, to ti jašeš? – upita Taco.

– Nego što?

– Mislio sam da je taj stvor pošao s tobom da mu budeš od pomoći – reče Taco i izlije ostatak kave u vatru. – Sada lezi. Krenut ćemo vrlo rano.

Taco razgrne vatru i počeo uređivati ležaj u travi. Do razgovora mu trenutno nije bilo. Kajao se što je popustio i pristao na to da mladić jaše s njim. Tješila ga je jedino opasnost da Moss nešto zabrlja, ako pođe sam.

Umotan u pokrivač, Taco je slušao kako se Moss šaptom moli i razmišljao o tome kako je kao petnaestogodišnjak krenuo u potragu za prokušanim, nesmiljenim lovcima na skalpove. Mržnja je nadoknađivala iskustvo. Pomogli su mu također instinkti što ih je baštiniio od indijanskih predaka.

Taco pokuša potisnuti uspomene iz djetinjstva, no kad je zaspao, sanjao je o lovu na ubojice, promatrao je mrtvoga oca,

gledao mrtvu majku i ubijeno-ga brata. Oko ponoći probudio se sav u znoju. Osjećao se kao da je prebijen. Dugo je još ležao budan prije negoli mu je san ponovo došao na oči.

Kad se ponovo probudio, jutarnja je magla pokrivala krajo-lik poput mokroga vatrenog po-krivača. Vatra je gorjela. Moss je već postavio tronožu za ko-tlič.

Taco bijaše pomalo ošamu-ćen. Bilo mu je hladno.

— Dobro jutro — pozdravi Moss. — Šteta je što nisi spavao dok bude kuhana kava.

— Obazriv si — reče Taco. — Ja sam osjetljiv čovjek.

— Nisam te htio uvrijediti — reče Moss.

— U redu — uzvрати Taco. — Loše sam spavao. Krećemo pri-je izlaska sunca.

Neko je vrijeme Taco proma-trao kao Moss pripravlja jutar-nji napitak. Nije bio naviknut na društvo u divljini. Nije se mogao sjetiti, kad je zadnji put s nekim logorovao. Nikad u pu-stoši nije bio s dječakom. No je li Moss dječak?

Djelovao je starije negoli što je bio, ne zbog mršavosti nego zbog ozbiljna lica i zrela pogle-da. Moss nije mnogo govorio. Znao je što hoće i ostajao je pri odlukama.

Taco osjeti da se u Mossa mo-že pouzdati. Mladić neće stva-rati neprilike. Sposoban je da se brine sam o sebi i neće zadavati

brige. Vjerojatno je sazrijevao slično kao i on. Moss kao i on nije bio bjelokožac. Taco si je uvijek morao sam pomagati na-prosto zato što mu nitko nije htio pomoći. Mossu je vjerojat-no također malo tko pomagao.

Sa čuđenjem ustanovi Taco da mu je mladić simpatičan. Kad ga je prošle večeri vidio, gledao ga je kao trn u peti i na-jradije bi ga bio poslao k vragu. Sada je odjednom bio zadovo-ljan što je s njim, što nije sam. U satima kad dan počne poti-skivati noć, u vlažna i zimo-grozna predjutarja uvijek je te-ško podnosio samoću. Osjećao ju je kao zid koji ga okružuje i zatvara, kao teret koji se nepre-stano povećava, pod kojim se povijaju leđa.

Sada je bilo drukčije. Moss je razagnao samoću. Kao da je mladić oduvijek tu, samo što ga nije opažao.

Moss se tako i ponašao. Ra-dio je oko vatre i pripremao skroman zajutrak. Timario je konje, kao da mu je to svakodn-evni posao. Kao da prezreni mješanac i crni momčić nikad nisu išli različitim putovima.

Vjerojatno i nisu.

IV

Putna stanica ležala je po-strance od kolnoga puta što je vodio prema zapadu. Bila je smještena u tanjurastoj ravnici između travom obraslih brežu-ljaka, prirodno zaštićena sa

svih strana. Sačinjavale su je kuća, staja i dva skladišta.

U oboru su bila dva konja. Na sredini dvorišta bio je kamenom obzidan bunar.

Jutro bijaše sivo, vjetar hladan. S istoka su se valjali oblaci. Kad nisu prekrivali sunce ostajala je mliječna koprena na kojoj se topila sunčana snaga. Mirisalo je na kišu.

Ed Banteen zaustavi staro kljuse ispred stanice i ukočenih udova umorno se spusti na tlo. Životinja je objesila glavu. Bila je preznojena. Premorena. S nozdrva joj je padala pjena. Sapi su se nadimale.

Banteen je odvede iza stražnje strane kuće i ostavi je bez ikakva timarenja, kao da ju je doveo k živoderu.

Glavna prostorija bila je nalik na istegnut ručnik. Strop bijaše nizak. Zidovi su bili okrečeni. Nekoliko stolova s klupama. Glomazna kaljeva peć u kojoj u to godišnje doba nije gorjela vatra.

Iza šanka stajao je mršav, visok čovjek pognutih leđa i spuštenih ramena. Tamna kosa bila je pramenasta. Nos je podsjećao na gavrana. Usnice su bile tanke kao crta potegnuta olovkom.

Kad je Banteen ušao, mršavko je podigao glavu i zabuljio se u plecatoga došljaka koji mu je prilazio umornim korakom.

— Zdravo, Ingame — reče Banteen.

— Zdravo, Ede — odzdravi mršavko i odloži olovčicu kojom je nešto upisivao u bilježnicu. — Dosad nisam vjerovao u duhove — rekao je. — Ed, ti ćeš me uvjeriti da sam bio u krivu.

— O čemu govoriš?

— Bože, a nisi li ti kojim slučajem mrtav?

— Da te šamarčinom uvjerim kako sam živ?

— Nije potrebno. Upravo si dokazao da si živ i da se nisi promijenio. Nimalo.

Ingram Spencer upre prst u trag što ga je uže ostavilo na Banteenovu vratu i reče:

— Htio si iskušati, kako dugo možeš zadržati dah? Ili su te zaozbiljno objesili?

— To se razglasilo, ha? — reče Banteen i nasloni se na bar.

— Daj mi viski, ali ne splaćinu koju sam praviš. Jasno?

— Jučer navečer bio je ovdje trgovac iz San Pedra — nastavi Ingram Spencer — i pričao je da si prekjučer podignut prema nebeskim oblacima.

— Ljudi pričaju svašta — reče Banteen.

— Čovjek je rekao da si priklao neku kurvu.

— Ti ćeš biti iznimka — reče Banteen. — Tebe ću udaviti golim rukama.

Spencer se kiselo osmjehnuo. Oborivši pogled, stavio je čašu na šank i natočio ju iz trbušaste boce.

— Potrebno mi je oružje — reče Banteen. — I dobar konj.

– Kako je s plaćanjem, Ed?
– upita Spencer.
– Pričekat ćeš – odgovori Banteen.

– Odviše nesigurno, Ed.
– Što je sada? Zar se nismo uvijek dobro razumjeli?

Banteen iskapi piće i gurne čašu prema Spenceru.

– Jesmo, Ed, jesmo – reče Spencer. – Ali, čovječe, pola godine nisi mi dolazio pred oči. Što sam god o tebi čuo, Ed, zvučalo je loše. Vrlo loše.

– S kim ti razgovaraš? – obrecnuo se Banteen.

– S ljudima koji naiđu. Ne biram ih. Ne zapitkujem.

– Sada razgovaraš sa mnom, Ingram – reče Banteen.

Kako Spencer nije pokazivao namjeru da natoči čašu, Banteen dohvati bocu i napije se iz nje. Pio je halapljivo kao putnik po izlasku iz pustinje.

– Postao si nepouzdan, Ede – reče Spencer, uze bocu sa šanka, začepi ju i spremi. – Više ne poštuješ dogovore. Prijatelje ostavljaš na cjedilu. Klatariš se po javnim kućama. Protiv toga nema nitko ništa, ali svaki čas izazivaš gužve. U San Pedru zaklao si kurvu. U Carenzi se ženska prije tri tjedna spasila skokom kroz prozor. U Tucsonu si nasmrtno prebio nekoga čovjeka. Eto, dopuni me.

– Ne budi baba, Ingram. Reci mi radije, hoćeš li mi pomoći ili nećeš?

– Nisam rekao da neću – odgovori Spencer. – Ali ne bih

htio zbog tebe zapasti u nevolje.

– Ne okolišaj!

– Frank i Stan bili su ovdje.

– Wade i Odell?

– Pitali su za tebe.

– Zašto?

– Pa radili ste zajedno.

– Prije više od godinu dana.

– Imaju na vatri velik kotao i potreban im je treći čovjek koji bi pomogao miješati kašu. Mislili su na tebe.

– Što se dobiva?

– Pitaj ih. Trećega još traže. Možeš ih naći u Calabasasu, ali moraš požuriti.

– Trebalo bi da znam, o čemu se radi.

– Masna kost – reče Spencer. – Ideja je moja ali dok ne budem znao, hoćeš li sudjelovati, neću ti ništa reći. Frank Wade i Stan Odell znaju sve. Reći će ti ono što moraš znati.

– Ne kupujem mačku u vreći – reče Banteen.

Spencer slegne ramenima.

– Radi što hoćeš. Ako se ne varam, praznih si džepova, moj mlađiću. Crkveni miš u boljem je položaju. Nemaš niti oružja. Bez noža si. Tražiš konja. Preostaje ti da rukama loviš ribe.

– Ingame, reci mi, što me sprečava da ti smrskam lubanju i da odjezdim s tvojom kesom?

– Razum, Ede, makar mi se ne čini da radi onako kako prije. Ipak, jasno ti je što bi se dogodilo da me dirneš. Jasno ti je što značim u ovom kraju za lju-

de tvoje vrste. Ovdje dobivate novo oružje, ako ga izgubite, kao što se upravo tebi dogodilo. Ovdje se možete sakrivati dok se ne pruži prilika da šmugnete preko granice. Ovdje imate kredit kad osiromašite. Povrh svega, kod mene se dobivaju obavijesti za dobre poslove. Kad bi mi zakrenuo vrat, za svojim bi vratom imao ne samo šerife nego jata strvinara s jedne i druge strane granice. Okušao bi se i najzadnji kradljivac goveda. Prema tome, Ed, nemoj se šaliti. Ili pokušaj! Nećeš živjeti dovoljno dugo da potrošiš jedan dolar iz moje blagajne.

Banteen je promatrao Ingrama Spencera kao da će mu toga trenutka pregristi grkljan. Ali znao je da Spencer ima pravo, da on nije nitko i ništa. Njegova je stanica pribježište za svakoga graničnoga razbojnika koji je zapao u neprilike, koji traži sebi primjeren posao ili se jednostavno želi odmoriti, siguran da ga iz sna neće probuditi čovjek sa zvijezdom na prsima.

Spencer se okrenuo i na trenutak je izašao. Kad se vratio, u rukama je držao izlizan remen s revolverom. Bio je to rabljeni vojnički kolt. Donio je također karabin. Sve je to stavio na šank.

Banteen se odmah opasao.

— Odjahat ću u Calabasas — rekao je.

— Ništa bolje od toga — reče Spencer. — Mislim da znaš ka-

ko ne dajem loše prijedloge. Nećeš požaliti. Kad napuniš džepove, platit ćeš ovo što sam ti dao.

— Dobro — reče Banteen.

S istoka se začuo topot konjskih kopita. Banteen se okrenuo. Spencer je brzo prišao k prozoru.

— Dva jahača — rekao je preko ramena. — Jedan je dječak. Crnac. Stariji bi mogao biti Indijanac.

Banteen također pride k prozoru i zagleda se napolje.

Nebo se prekrili oblaci i sunce bijaše zastrto. Vjetar je jačao.

— Prokleti mješanac — promrsi Banteen bijesno. — To je pseto kojemu zahvaljujem ono što se dogodilo u San Pedru. Da nije bilo njega, ne bi me uhvatili i ne bi mi namaknuli uže na vrat. Crnčića ne znam. Poluindijansko kopile sigurno ide za mojim tragom.

U nekoliko koraka Banteen se ponovo našao kod šanka i dohvatio je karabin što mu ga je Spencer bio donio.

— Jesi li šenuo? — podviknuo je Spencer.

Banteen je okrenuo glavu.

— Oborit ću ga sa sedla — reče Banteen.

— Ali ne kod mene — dobaci Spencer oštro. — Ovdje neće biti leševa.

— Bastard me goni — vikao je Banteen.

— Sasvim moguće, ali ovdje nećeš ništa poduzimati. Kidaj

na stražnja vrata. Uzmi u oboru konja i nestani. Pokušat ću zadržati tu dvojicu, a ti daj petama vjetra. Jaši u Calabasas. Što se mene tiče, tamo možeš raditi po svojoj volji. Ovdje ne.

Nekoliko trenutaka Banteen je promatrao Spencera prijetećim pogledom, zatim je obišao šank i nestao kroz sporedna vrata. Kad su se zatvorila, Ingram Spencer glasno predahne. Bio je blijed i drhtav. Dovoljno je dobro poznao Banteena da bi znao, što se moglo dogoditi.

Kad se ponovo pribrao, Spencer izvuče ispod šanka podrezanu sačmaricu i provjeri, je li puna. Poslije provjere vratio ju je na mjesto gdje mu je uvijek bila pri ruci. Pogledao je kroz prozor. Jahači su zaustavili konje kod bunara. Iza kuće nije se ništa čulo.

Uzevši olovku, Spencer se nagnuo nad bilježnicu.

* * *

Taco je sjahao. Ždrijebca je poveo prema pojilici iskopanoj u moćnom deblu i pustio ga da se napoji. Dok je Moss napajao svoje kljuse, Taco se ogledao po dvorištu.

– Mislim da smo izgubili trag – rekao je Moss.

– Ne vjerujem – reče Taco.

– Ništa ne govori o tome da bi Banteen mogao biti u blizini – reče Moss.

– Baš zato – pripomene Taco.

Olabavivši kolt pošao je prema kući. Moss Douglas izvuče pušku i pođe za njim, pridižući ionako prekratke hlače.

Zajedno su stupili na trijem. Taco je otvorio vrata. Izlizane, prašnjave podnice škripale su pod čizmama. Moss je zatvorio vrata. Koračajući jedan pored drugoga prilazili su šanku.

Ingram Spencer podiže glavu i odloži olovku. Kratkim je pogledima odmjeravao došljake. Smrknuo se i viknuo: – Van!

– Potrebne su nam neke obavijesti – reče Taco, ne obazirući se na uvredljiv Spencеров povik.

– Crnci i indijanski mješanci nemaju što tražiti u mojoj kući – reče Spencer.

– Je li projahao ovuda jedan čovjek? – nastavio je Taco mirno. – Srednje visine, prilično snažan, širokoga lica. Zove se Banteen, Ed Banteen.

– Jesi li gluh? – reče Spencer i zagleda se za pola glave višem Tacu u oči. – Ne trpim obojene i mješance i gotovo! Pokvarit ćete zrak u mojoj kući i rastjerati goste.

– Kakve goste? – upita Taco.

– Van! – ponovi Spencer, sagne se i izvuče tamno bruniрану dvocijevku.

Istoga trenutka Taco ga je uhvatio lijevom rukom za ovratnik košulje i povukao ga je prema sebi, da bi ga dočekao desnicom.

Spencer je zakrkljao. Oči su mu se orosile.

Taco ga odgurne takvom silinom da je lamatajući rukama letio natraške, dok se nije zaustavio na policama s čašama i bocama. Puška mu je ispala. Glavom je udario u rub daske i pao je kao pokošen. Čaše su padale po njemu i razbijale se naokolo po podu.

Taco se lijevom rukom osloni na šank i preskoči ga. Podigao je sačmaricu i stavio ju na bar. Zatim je podigao Spencera.

– Nisam dobio odgovor na pitanje – rekao je.

Na Spencerovu mršavu licu miješao se bijes i bol. Vlažnim je očima pogledao gotovo dvostruko širega protivnika i promrsio je:

– Goni se dovraga.

Taco ga odmah ponovo udari. Taj čovjek ne razumije drugi jezik.

Spencer se presavio kao britva, poletio je natraške, udario u nizak ormarić i prevrnuo se zajedno s njim. Skvrčen na podu stenjao je i pritiskao trbuh obadvjema rukama. Drhtao je. Mršavo tijelo trzalo se kao da ga muče grčevi. Na kraju je morao povraćati.

Taco ga je promatrao bez žaljenja. Kad se počeo pridizati, uhvatio ga je za košulju. Spencer zaštititi lice rukama i počeo cviliti kao prebijeni pas.

– Što je, prijatelju? – reče

Taco. – Hoćemo li razgovarati ili nećemo?

– Ništa ja ne znam, baš ništa – zamuckivao je Spencer. – Idite svojim putem. Nestanite odavde. Svinje!

– Taco! – javio se Moss uz buđenim glasom. – Iza kuće je naš konj!

Taco se okrenuo. Moss Douglas stajao je kod stražnjega prozora.

Nedaleko od kuće bio je neosedlan, izmrcvaren konj.

Taco ponovo pride Ingramu Spenceru, uhvati ga za košulju i podigne ga. Platno se razderalo. Spencer je razrogačio oči.

– Gdje je on? – upita Taco.

– Eno ga, trči! – vikao je Moss Douglas.

Taco udari Ingrama Spenceru snagom koja ga je odbacila do vrata, gdje je ponovo pao.

Moss Douglas potrčao je prema vratima. Oborio je dvije klupe, preskočio je jedan stol.

Taco je pogledao kroz prozor. Ed Banteen trčao je prema konju koji je pasao u oboru i bacio se na njegova neosedlana leđa.

Taco priskoči k šanku, dohvati dvocijevku i potrči prema prozoru.

Moss Douglas trčao je dvorištem.

– U zaklon! – viknuo je Taco. – Dovraga, bježi sa čistine!

Razbivši staklo, Taco isprazni cijevi.

Ili je domet bio preslab, ili je krivnja bila u tome što se konj

naglo okrenuo, ali Ed Banteen je pojurio prema bregovima na jugozapadu.

Počelo je kišiti. Prve kapi bile su rijetke ali krupne.

Ubojica je umakao. Taco se okrene i srdito baci sačmaricu u kut.

Moss se vratio u kuću.

– Kliznuo nam je – rekao je.

– Stići ćemo ga – reče Taco.

Ingram Spencer skutrio se na klupi pored vrata tako da mu je glava gotovo dodirivala stol.

Taco je stao pokraj njega, uhvatio ga za pramenastu kosu i pridigao ga. U ruci kao da je imao mokru slamu.

– Kamo je odjahao – pitao je.

Spencer nije odgovarao.

– Ovaj put neću čekati odgovor – reče Taco.

Spencer je šutio. Taco pridigne glavu još više i zagleda se u zgrčeno, prljavo lice s prestrašenim očima.

– Slušaj – govorio je – onaj razbojnik zaklao je u San Pedru jednu ženu. Trebalo je da vidiš kako je izgledala. Ne podnosim ljude koji štite takav ološ. Čim smo ušli, počeo si nas vrijeđati. Mogao sam te tada ubiti i ne bi me zbog toga mučila nesanica. Govori!

– Calabasas – procijedi Ingram Spencer. – Jaši u Calabasas.

Riječi su se jedva razumjele. Spencerove usnice bile su raspucane i natekle.

– Glasnije! – podvikne Taco.

– Calabasas! – potrudio se Spencer.

– Što je to? – upita Moss. – Neka pasta za cipele?

– Ne – reče Taco – grad. Duše onih koji su tamo, crnje su od tvoje kože. Dođi, momče!

Taco pođe prema vratima. Moss se još jednom vrati k šanku. Kad je izašao napolje, Taco je već bio u sedlu. Moss je držao u ruci slatki žuti kandis.

Kiša je pljuštala. Taco i Moss odustali su od toga da brišu lica. Posvuda su se stvarale ločke, no vidljivost je još bila prilično dobra.

Jahali su jedan pored drugoga. Držali su se pravca kojim je odmaglio Banteen.

– Poznajete li taj grad, gospodine Taco? – pitao je Moss – Kad mi još jednom kažeš gospodine, dobit ćeš jednu za uho – reče Taco. – Grad mi je poznat. Bio sam u njemu prije dvije godine i obećao sam samomu sebi da se nikad više u nj neću vratiti.

– Misliš da Banteen tamo ima prijatelja?

– Ima.

– Bit će teško, ha?

– Kao što kažeš. Hoćeš li se vratiti?

– Niti govora. Kad si krenuo, idi do cilja.

– Još jedna očeva?

– Da.

– Tvoj je otac imao čvrsta i jasna načela.

– Jest. Ali svašta je podnosio.
– U tome ga ne slijediš?
– Ne. Tko me nagazi nogom, siječem je.

– Pazi da se pritom ne porežeš.

– Ne tražim ništa drugo nego svoje pravo – reče Moss.

– Katkad je to previše – reče Taco. – Pogotovu kad se radi o ljudima kao što smo mi. Krive smo boje, barem za one koji misle da je njihova prava.

– Ti ne bi uzео ono što ti pripada?

– Bih – reče Taco. – Svoje uzimam, svidalo se to drugima ili ne. Ali zato moraš uvijek biti spreman za borbu. Neki ne izdrže. Ne znam, hoću li i ja.

– Ja hoću – reče Moss. – U ovoj je zemlji i moje mjesto.

Taco je šutio. Kiša je padala sve jače. Kretanje bijaše otežano. Bili su promočeni do kože. Konji su se mučili. Tlo se ras-
skvasilo. Lokve su se pretvarale u prava jezera.

Taco i Moss jahali su dalje. Gotovo naslijepo. Vjetar je promijenio smjer i šibao ih po licu. Nagnuli su se naprijed i spustili nisko šešire i tako su svladavali milju za miljom.

Najteže od svega bilo je održavanje pravca.

V

Ed Banteen jahao je glavnom ulicom Calabasasa. Prolazio je pored trošnih drvenjara, pored kuća s olinjalim pročeljima i

slijepim prozorima. Na nekim salunima kočoperile su se ploče s jedva čitljivim velikim imenima. Na prošupljenom krovu jednoga skladišta kreštalalo je jato vrana.

Tako je Calabasas dočekaо umornoga jahača.

Banteen zaustavi konja ispred saluna »Posljednji dolar«, na zidu kojega je također pisalo: »Ledeno pivo«, »Poker bez ograničenja«, »Ljepotice«, »Sobe za iznajmljivanje«.

Spustivši se s konja Banteen se protegne. Morao je uzdahnuti. Osjećao se kao da mu je u leđa zabijena željezna šipka.

Jahao je ne zastajući. Na kišu se nije obazirao. Sada, na vrućini, tresla ga je hladnoća. Odjeća se još nije posušila. Činilo mu se da je mokrina ušla pod kožu, da je prodrila u kosti i u zglobove.

Topla kupelj, boca viskija i dobar odrezak, to mora pomoći, mislio je Banteen.

Teškim je korakom ušao u salun. Iza njega klepetala su vrata.

Za barom nije bilo nikoga. Banteen se sagnuo preko šanka, dohvatio bocu, otvorio je i potegnuo je dva krepka gutljaja. Tada se pojavio barmen. Gegao se poput okretne hobotnice. Banteena je prepoznao tek kad je spustio bocu i nadlanicom lijeve ruke obrisao lice.

– Dan, Jack! – pozdravio je Banteen.

– Zdravo, Ede! – odzdravio je barmen i začuđeno se zagledao u nenadanoga gosta.

Barmenov pogled zadržao se na crvenom, malko nateklom tragu što ga je na Banteenovu vratu ostavilo uže.

– Upravo smo htjeli prikupljati novac za vijenac – reče i dalje gledajući u njegov vrat.

– Dirljivo – uzvрати Banteen.

– Za takav vijenac rado bih se dao pokopati.

– Ne šali se s tim stvarima, Ede.

– Pa niti meni nije smiješno visjeti na užetu – reče Banteen.

– Gdje su Frank Wade i Stan Odell?

– Kod mene. Eto, služi te sreća. Soba broj dvanaest. Budni su, možeš se popeti k njima.

– Potrebna mi je kupelj – reče Banteen. – Vrlo vruća. Osim toga par novih čizama, košulja i hlače. Platit ću poslije.

– U redu, Ede.

Banteen je pošao prema stepeništu koje je vodilo u prvi kat. Prekoračivao je po dvije stepenice, zatim se uskim hodnikom uputio prema vratima na kojima se mogla razabrati brojka 12.

Vrata je otvorio bez kucanja. Ušao je u jednostavno uređenu prostoriju, skinuo šešir, bacio ga u kut i kimnuo ovlaš dvojici muškaraca što su s oskudno odjevenom djevojkom sjedili na rubu kreveta.

– Dan, Stan! Zdravo, Frank!

– pozdravio je i sjeo kod prozo-

ra na jedinu stolicu kao da je postavljena baš za njega.

Muškarci i djevojka promatrali su ga šutke, mješavinom bijesa i iznenađenja.

– Šalje me Ingram – rekao je Banteen. – Onda, što je, nitko mi ne daje cigaretu?

– Alaj si navalio – reče Stan Wade, ustade, izvadi duhansku kesu iz džepa i baci je pokraj Banteena na stol. – Prošla je godina otkako smo se vidjeli i sada upadaš ovamo, raskomotiš se, zahtijevaš cigaretu, govoriš da te šalje Ingram i ponašaš se kao da je sve u najboljem redu.

– Nije?

– Prije godinu dana pokušao si nas udesiti za pet tisuća dolara. Sjećaš se? Bilo je to poslije čišćenja one male banke u Phoenixu. Malo je nedostajalo da Frank završi iza rešetaka.

– Stvar je stara godinu dana – reče Banteen mirno i počeo smatati cigaretu. – Ingram mi je rekao da ste me tražili.

– Nagovarao nas je da pokušamo s tobom još jednom – rekao je Stan Odell. Pljesnuvši djevojku po bujnoj stražnjici, dodao je: – Prošeći, mala, razgovarat ćemo poslije.

Djevojka je ustala i namrgođena lica krenula prema vratima. Kad je izašla, Frank Odell nagnuo se naprijed i rekao:

– Bio bih ti najradije zakrenuo vrat. Bio si obična svinja.

– Šteta je što nisi istrunuo u buhari – reče Banteen.

– Dosta, govnnari! – reče Stan Wade. – Ingram je rekao da pokušamo još jednom, a on je uvijek u pravu. Sve se zaboravlja, nema svade! Računali smo s tobom, Ede.

– Ja sa sobom nisam – reče Banteen. – Ali tu sam, sve je ostalo nevažno. Ingram kaže da vam je dao dobar prijedlog.

– Vrlo dobar – reče Wade, visok, snažan čovjek klapavih ušesa, slomljena nosa i šaka nalik na lopate. – Ingram misli da je to posao za nas i u pravu je. Ali prevelik je za dvojicu. Čak i za trojicu. Međutim, Ingram je siguran da ga nas trojica možemo obaviti.

– O čemu se radi?

– O poštanskoj kočiji – reče Odell.

– Dobro je što si se pojavio baš sada – reče Wade. – Još imamo dva dana. Inače bismo morali čekati čitav mjesec.

– Zašto?

– Zato što jedan savezni šerif jednom mjesečno prevozi sanduk sa dvadeset tisuća dolara iz Nogalesa u Phoenix. Poreski novac iz okruga Cochise i Maricopa.

– I šerif je sam? – upita Banteen.

– Da! U tome i jest prilika – odgovori Wade. – Jedan jedini ušljivi šerif! Ingram nam je sve potanko objasnio.

– Zašto je to povjerio nama?

– Zato što posranci ne bi uspjeli – reče Odell. – Šerif ne smije ostati živ. Pratilac kočije pucat će kao lud. Tvrd orah, ali nije pretvrd za naše zube.

– Slažem se – reče Banteen. – Ulazim u igru. Koliko dobiva Ingram?

– Deset postotaka, kao uvijek – odgovori Wade.

– Dvadeset tisuća! – reče Banteen. – Za takvu bih svotu škakljao đavola po pupku!

– Baš sam zadovoljan što nas je Ingram ponovo ujedinio – reče Wade. – Dobro je što ćemo raditi zajedno.

– Isplati se pokušati – reče Banteen. – Nego, što ćemo poslije? Vjerojatno će nas ganjati svi zvijezdonosci s granice.

– Hoće – reče Odell. – Ali otići ćemo na drugu stranu i zadržati se negdje dva, tri mjeseca, dok se prašina ne slegne. Zatim ćemo se vratiti i odnijeti Ingramu njegov dio.

– Znam gnijezdo u kojem se može lijepo živjeti – reče Banteen.

– Jesmo li već bili u njemu?

– Jesmo. Santa Cruz – reče Banteen.

– Dugo nismo bili tamo – primijeti Odell. – Zadnji put mi se svidalo. Mnogo tekile i vina, čisti kreveti i žene kakve voliš. Tamo se može izdržati.

– Dobro – reče Wade. – Poslije ćemo odjahati u Santa Cruz. Dovoljno je blizu granice.

U svako ćemo doba moći saznati što se ovdje zbiva.

— Kad se radi? — upita Banteen.

— Za dva dana — odgovori Wade. — Napast ćemo na cesti Nogales — Tucson — Phoenix. Oko podneva. Znam pogodno mjesto s mnogo grmlja desno i lijevo. Zakloni su dobri. Osim toga, put se penje i kočija će se kretati polako. Do sljedeće stanice za mijenjanje konja ima deset milja, do najbližega grada petnaest ili više. Svjedoci se ne ostavljaju. Proći će sati i sati prije negoli netko počne razmišljati o tome, zašto se kočija nije pojavila. Tada će obavijestiti šerifa, možda i onoga u Tucsonu. Dok pronađu kočiju, mi smo davno na drugoj strani granice. Prvo bure piće bit će već prazno.

— I kočija stvarno nema pratnju? — upita Banteen još jednom. — Nije li puna putnika sa zvijezdama?

— Ne! Ingram zna sve. Razgovarao je s momkom koji je bio kočijaš na toj liniji — reče Wade. — Radi se o redovitoj kočiji. Šerif se vozi kao običan putnik. Njegova je prtljaga sanduk s novcem. No sasvim jednostavno ipak neće ići. Šerif je navodno pravi vuk a ljudi na vozaarskom sjedalu prvorazredni su strijelci.

— Ah! — odmahne Banteen.
— Zanima me, zašto niste za taj posao uzeli bilo koga drugoga?

— Ingram je mislio da ne bismo smjeli raditi ni s kim koga dobro ne poznajemo. Zalogaj je prevelik da bi se išta prepuštalo slučaju. Nitko ne smije izgubiti živce. Svatko se mora pouzdati u svakoga. Potrebna je potpuna uigranost.

— Godinu dana nismo radili zajedno — dobaci Banteen.

— Ali bili smo prava momčad — reče Wade. — Nešto je od stare sloge sigurno ostalo. Pravo da kažem, tražili smo trećega jer smo mislili da tebe već kljuju vrane. Ali ono što se trenutno muva Calabasasom nije za nas. Previše je početnika. Mnogo je ludaka koji misle kako je dovoljno lamatati revolverom i džepovi su puni novaca. Kad dođe do gustoga, junačine pune gaće i ne mogu skvrčiti prst.

— Sve je jasno — reče Banteen. — Kad krećemo?

— Najbolje bi bilo da odjašemo ujutro — odgovori Wade. — Danas bismo se mogli pošteno ispavati.

— I nikakvih ludorija! — dobaci Odell.

Odell je još sjedio na krevetu i promatrao je Banteena sa zadovoljstvom i nevjericom istodobno.

— Rekao bih još samo to — javio se poslije kraće šutnje — da ne pokušaš ono što si jednom pokušao.

— Zašto bih? — reče kratko

Banteen i zgnječi opušak na stolu.

— Tako je — dodao Wade. — Uostalom, ovaj put imao bi za vratom Ingrama. A on je pretvrd orah za svakoga.

VI

Stan Odell stajao je na visokom granitnom bloku koji se poput prirodnoga spomenika izdizao iz grmovitih obronaka gorja Espuela.

Sunce je nesmiljeno pržilo. Niotkud niti daška vjetra. Činilo se da zrak kipi.

— Vidim ih! — doviknuo je Odell.

Ed Banteen i Frank Wade čučali su u sjeni grma. Wade je pušio. Kad je čuo povik, bacio je cigaretu i zgazio opušak petom čizme. Zatim je ustao, skočio na konja i izjahao je na kolni put koji se na tom mjestu penjao prema sjeveru. Jahao je do samoga vrha uspona. Tu je nagnao konja među debele borove, sjahao i izvukao pušku.

S puškom u ruci legao je Wade iza stabla, na mjestu odakle je vidio cestu. Kočija će doći ravno pred njegovu cijev.

Ed Banteen izvukao je revolver i zavrteo je bubanj. Kad je provjerio metke, uspravio se i primaknuo se granama grma.

Stan Odell čučnuo je na svojoj stijeni i pogledao je naokolo. Na vidiku nije bilo žive duše. Posvuda gola i pusta spržotina.

Na zapadu su se uzdizali visovi Sierre Espuele. Prema isto-

ku, sjeveru i jugu pružala se sušna prerija, kamenjar i prašina-sta zemlja. Tek tu i tamo poneko stablo, grm ili otok smeđe trave. Iznad svega toga ležala je titrava koprena.

Teška kočija približavala se brzo. Pratio ju je oblak prašine što su je podizala konjska kopita i kotači.

— Koliko još? — doviknuo je Banteen Odellu.

— Oko petsto metara — glasio je odgovor.

Odell je legao, pazeći da ne dodirne užarenu stijenu golom kožom. Kamen je mjestimice bio vruć kao peć. Jednu izbočinu na stijeni Odell je iskoristio kao naslon za pušku. Metak je bio u cijevi karabina. Preostalo je čekanje. Bude li sve teklo prema planu, kočija će uletjeti u klijesta.

Odell je ležao koso iznad puta, Frank Wade bio je na drugoj strani, Banteen je pokrivao čelo.

Kočija se približavala. Odell je promatrao dvojicu na vozarskom sjedalu. Iza njih bilo je privezano nekoliko komada prtljage. Odell je predahnio. Sve je odgovaralo Ingramovu opisu. Normalna linijska kočija bez posebne pratnje. Kočijaš i njegov pomoćnik. U kolima možda nekoliko putnika. Među njima savezni šerif s kutijom punom poreskih novaca.

Na usponu kočija bijaše sporija. Vozar se nagnuo naprijed

i bodrio je konje, praskajući bičem iznad njihovih leđa.

Konji su se naprezali. Remenje je škripalo, kotači kao da su na osovinama škrgutali.

Kočija je prošla visoku stijenu.

Frank Wade je gađao kao da je na streljani. Kad je pritisnuo obarač, učinio je to potpuno mirno.

Prasak je jako odjeknuo u puštoši. Uvis se vinuo siv barutni oblacić.

Prednji desni konj u zaprezi pogođen je ravno u čelo. Pao je kao pogođen munjom. Drugi su ga konji vukli nekoliko koraka, zatim su počeli odskakivati u stranu i kola su se našla na lijevom rubu puta. Tu je zaprega stala. Kočija se popriječila i malko se nagnula. Konji su prestrašeno rzali.

Frank Wade zapuca još jednom. Pogodio je prednjega lijevog konja.

Ed Banteen izašao je iz zaklona. Na lice nije stavio masku. Smatrao je takav oprez suvišnim. Svjedoka neće biti. Nitko ga nikomu neće moći opisivati.

Iz kočije se začuo krik. Glas je bio ženski. Neki je muškarac psovao. U zraku je još bila prašina što ju je podigla kočija. Sada se miješala s mirisom baruta, znoja, krvi i straha.

— Silazi! — viknuo je Banteen.

Vozarov pratilac, plećat, snažan čovjek s punom crnom bra-

dom, podigao je dvocijevnu sačmaricu.

Stan Odell je skvrčio prst. Metak velikoga kalibra odbacio je pratioca naprijed, zbacio ga je s njegova mjesta i sunovratio na rudo, na kojemu je ostao višjeti u presavinutu položaju. Vozar je podigao ruke.

Istoga trenutka otvorila su se lijeva vrata na kočiji. Iz nje je iskočio vitak, mišićav čovjek. Pao je na rub puta i spretno se zakotrljao u stranu, da bi začas bio na nogama. Pritom je jedino izgubio šešir. U ruci je držao dugocijevni revolver. Na kožnatom prsluku svjetlucala je srebrna zvijezda.

Muškarac je imao oštro rezano lice, sprženo suncem.

Prije negoli se pravo ustalio na nogama zapucao je.

Ed Banteen je skočio u zaklon. Nimalo prekasno. Oko glave već je zujala tanad.

Ed Banteen zapne kolt i ispali dva metka.

Šerif se zanio. Revolver mu je ispao iz ruke. Neko je vrijeme grčevito pokušavao da ostane na nogama, napravio je čak nekoliko teturavih koraka, i tada je pao. Krv mu je potekla iz usta. Krvario je također iz dviju velikih rana na prsima. Jedna od njih bila je na dva prsta od srebrne značke.

Stan Odell ustrijelio je u međuvremenu vozara. Čovjek je stajao uzdignutih ruku i skamenjena, blijeda lica promatrao

što se dešava oko njega. Metak ga je pogodio u zatiljak.

Nekoliko sekundi kasnije pucao je Frank Wade još dva put. Izašao je iz zaklona čim je vidio da je zaprega pobijena.

Ed Banteen priđe kočiji. Kad je zavirio u unutrašnjost, spremio je revolver.

Ponovo se začuo ženski vrišak. Umuknuo je kad je Banteen putnicu izvukao napolje. Trgnuo ju je tako da je pala nedaleko od mrtvoga šerifa.

Žena je jecala i pridizala se. Suze su joj oblijevale obraze. Raščupana kosa padala joj je preko lica. Drhtala je cijelim tijelom.

Banteen je stajao pokraj kočije i promatrao ju je hladnim očima. Opazio je da se ženi osušilo nepce tako da više nije mogla vikati. Tada joj je polako prišao.

Žena je pridigla glavu i promatrala ga vlažnim, razrogačenim očima.

Banteen je stao, sagnuo se i podigao ju je na noge.

— Samo žena? — vikao je Frank Wade sa svoga položaja.

— Nikoga drugoga?

— Ne — odgovori Ed Banteen.

Glas mu je zvučao promuklo. Promatrao je ženu. Imala je uska ramena i fine ruke. Nosila je dugu, usku, tamnozelenu putnu haljinu, zakopčanu do vrata.

Banteen uhvati haljinu pri vrhu i trgne je tako da je žena za-

malo ponovo pala. I bila bi da je nije pridržao. Žena se počela očajnički braniti. Banteen ju je smirio nesmiljenim udarcem.

Zatim je razderao rublje tako da je gornji dio tijela bio gol. Na suncu koža je djelovala kao slo-novača. Žena je pokušavala rukama pokriti grudi. Banteen se cerekao.

— Ostavi te gluposti! — vikao je Frank Wade, silazeći prema kočiji. — Nemamo vremena!

Banteen ga nije slušao.

Stan Odell spuštao se oprezno sa stijene. Frank Wade bio je već kod kočije. Ispod sjedala našao je okovani sandučić i počeo ga je izvlačiti. Dotle je Ed Banteen vukao ženu u grmlje, ne obazirući se na njezine očajničke krikove.

Frank Wade i Stan Odell otvorili su sandučić. Dok su novac trpali u kožnate vreće, u grmlju je planuo hitac. Malo kasnije pojavio se Ed Banteen.

Banteenovo lice pokazivalo je zadovoljstvo.

Stan Odell pljune i zagleda se u tlo.

— Koliko? — upita Ed Banteen.

— Dvadeset tisuća, kao što je rekao Ingram — odgovori Wade prigušenim glasom i pogleda Banteena. — Možda čak tisuća više. Nismo točno brojili.

— To možemo obaviti u Meksiku — reče Banteen. — Hoćemo li micati leševe s puta?

— Čemu? — reče Odell. —

Što je trebalo maknuti, maknuo si.

Banteen oštro pogleda Odell-a.

– Nešto ti smeta? – rekao je.

– Nismo li rekli da neće biti svjedoka, ha?

– Jesmo – reče Odell. – Upravo tako. – Ali jesi li baš morao navaliti na nju kao životinja?

– Nemoj to ponoviti! – otre-sao se Banteen.

– Što si inače učinio? – upi-ta Odell i uspravi se. – Je li to bilo potrebno? Nisi mogao pri-čekati do Santa Cruze? Tamo ima žena i žena, i za ove dolare svaka će s tobom u krevet.

– Ne pačaj se u moja posla – reče Banteen. – Ti bi je isto tako ustrijelio.

– Ali nisam za svinjariju – uzvratila Odell.

– Otkako si tako obazriv, Stan? Već te vidim kako u San-ta Cruzu pripaljuješ svijecu Djevici Mariji. Ako u tome nala-žiš olakšanje...

– Prestanite! – viknuo je Frank Wade, stisnuvši pesnice.

– Što se dogodilo, dogodilo se. Sve je prošlo. I sve je išlo kako smo predviđali.

– Šerifovi meci nisu zujali oko tvoje glave – dobaci Ban-teen.

– Krećimo – reče Wade, ne obazirući se na Banteenovo predbacivanje. Kad je podigao kožnate vreće s novcem, okre-nuo se i rekao je: – Večeras smo u Meksiku.

Prije polaska nitko nije više progovorio. Svatko je doveo svoga konja. Pojahali su prema jugu. Šutke.

Sunce je prešlo zenit. Žega ni-je popuštala.

Iza leđa jahača pojavilo se nekoliko crnih točaka na užare-nom nebu. Strvinari su počeli kružiti oko kočije, s leševima i strvinama na putu, ispraćajući kreštavim glasovima šutljive ja-hače.

U Calabasas su stigli navečer. Iza prozora kućeraka gorjela su već svjetla. Napolju je bilo nekoliko ljudi, ali nitko se nije obazirao ni na koga.

Jahali su glavnom ulicom. Iz jednoga saluna dopiralo je kle-petanje neugodenoga pianina.

Na ušću sporedne ulice zaustavili su konje i sjahali. Taco je dobacio Mossu uzde svoga ždri-jepca i izvukao šarpovku.

– Tamo dolje nalazi se na-jamna staja – rekao je. – Pri-čekat ću te ovdje.

Moss kimne i povede konje. Taco se povukao u sjenu ispod strehe. Promatrao je pročelja saluna, javnih kuća i kockar-skih jazbina. Bio je tu prije dvije godine. Ništa se u međuvreme-nu nije promijenilo, osim što je sve još jače oronulo. Sve je bilo ružnije.

Bio je svjestan toga da u tom brlogu neće lako naći Bantee-na.

Calabasas bijaše razbojničko

gnijezdo. Tu se krilo sve što su tražile i gonile vlasti južne Arizone. Ovamo su donosili plijen drumski razbojnici. Tu su se krile ubojice. Za mnoge je Calabasas bio stanica na putu prema granici, prema Meksiku.

Ako ne uspije u Calabasasu, plašio se Taco, teško će ponovo naći trag. No računao je s tim da Banteen u Meksiku jedva da ima prijatelja. U Calabasasu, naprotiv, mogao je računati s mnogima.

To je, dakako, donosilo opasnost da se sukobi s ruljom Banteenu sličnih ništarija.

Taco se pitao, gdje da počne. I kako.

Razmišljanje nije bilo utješno. Taco nabije šešir na čelo. Bilo je sparno. Muhe su dosađivale u rojevima. Niotkud ni daška povjetarca.

Sunce je zalazilo. Crveno nebo nalikovalo je na velik baldahin. Večernje sjene izvlačile su se iz dolina i počele opasivati grad.

Moss se brzo vratio. Prišao je nečujno. Taco uopće nije čuo kad je došao. Mladićevo crno lice stapalo se s mrakom.

– Banteen je bio ovdje – reče Moss.

– Što?

– Bio je u gradu. Rekao mi je konjušar – reče Moss.

– Da je bio njegov prijatelj, mogao ti je zakrenuti vrat – progunda Taco. – Nisi osobito oprezan.

– Negdje smo morali početi

– reče Moss. – Konjušar je bio jednako dobar kao i svaki drugi čovjek. Nije Banteenov prijatelj. Osim toga, većina se ne osvrće na dječja pitanja.

Taco pogleda Mossa i osmijehne se. Mladić bijaše u pravu.

– Što je sve rekao konjušar?

– Da je Banteen bio ovdje. Stanovao je u »Posljednjem dolaru«. Jučer je odjahao s još dvojicom.

– To je sve?

– Da.

– Mnogo si saznao – reče Taco.

– Gdje je »Posljednji dolar«?

– Tamo prijeko – odgovori Taco, pokaže prema drugoj strani ulice i krene. – Pitat ću, je li gospodin Ed Banteen platio račun.

– Idem s tobom.

– Ne – odbija Taco.

– Idem!

– Jednom sam ti rekao da možeš ostati sa mnom jedino ako budeš slušao – reče Taco.

– Osim toga, takav brlog nije za čovjeka tvoje dobi.

– Ući ću s tobom.

– Ostat ćeš napolju – reče Taco. – Štitit ćeš mi leđa.

– Stvarno? – reče Moss i širom otvori velike tamne oči. – Ili si to rekao samo zato da me nasamariš?

– Ni govora – reče Taco. – Unutra mogu naletjeti na Banteenove prijatelje. S tim dapače računam. Najradije ne bih ulazio, ali to je naš jedini trag.

– Dobro, ostajem napolju – reče Moss.

– Pouzdajem se u tebe – reče Taco.

Prešavši mračnu ulicu, Taco je zastao pred salonom »Posljednji dolar«. Moss je zaostao. Promatrao je visokoga mješanca kako stoji na škrtom svjetlu laterne i kako ulazi.

S puškom preko podlaktice Moss je prišao bliže. Ostao je izvan osvijetljenoga kruga. Prišao je k prozoru i zavirio unutra. Nekoliko je ljudi prošlo pokraj njega ne primijetivši ga.

Lijevom rukom Moss je stegnuo hladni metal puščane cijevi, desnom je držao vrat kundačka. S vremena na vrijeme palcem je prešao preko zdepastoga zaponca karabine.

VII

Taco je zastao na vratima. U prostoriji je lebdio duhanski dim poput guste magle. Kod bara su stajala tri gosta. Svi su stolovi bili zauzeti. Osjećao se miris jeftinoga viskija i piva. Među muškarcima za stolovima sjedile su žene u haljinama koje su više otkrivale negoli pokrivale. Obrazi većine muškaraca rumenili su se od alkohola. Debeli barmen iza šanka oti-
rao je znoj s čela.

Tacu je začas prišla bujna crnka i položila mu ruku na desno rame. Sljedećega trenutka priljubila se uz njega i prislonila je svoj obraz na njegov.

– Stranac? – pitala je. – Nikad te nisam vidjela. Sviđaš mi se.

– I ti meni – reče Taco i blago je odgurne. – Kasnije, baby, kasnije.

– Sigurno?

– Sigurno – reče Taco i pođe polako prema šanku.

Pogledom je ispitivao prostoriju. Nikoga nije poznavao. Banteena nije vidio. Nedvojbeno je bilo da je pred njim skup ljudi na glave kojih je raspisano barem stotinu tisuća dolara, ako ne i više. Kad bi se sabrale sve zatvorske kazne, valjalo bi govoriti o stoljećima.

Taco je stao kod krajnjega ruba šanka i čekao je barmena. Debeljko ga je kratko odmjerio pogledom. Kad je vidio da je mješanac, žmirkao je. Na licu se međutim ništa nije promijenilo.

– Ed Banteen? – reče Taco.

– Što?

– Tražim Eda Banteena.

– Prvi put čujem za njega – reče barmen i htjede se okrenuti.

– Ne vjerujem – reče Taco.

– Njegov sam prijatelj. Ed mi je rekao da ga mogu naći u »Posljednjem dolaru« u Calabasu.

– Tako?

– Da.

– Onda je lagao – reče barmen.

– Ne vrdaj – reče Taco. – Viđen je ovdje. Jučer.

– Tko kaže?

– Ja.
– A tko si ti? – upita barmen.

– Rekoh da sam Edov prijatelj – ogovori Taco.

– Ed nema mnogo prijatelja – reče barmen. – I nijedan nema takvu kožu kao ti.

– Znači, poznaješ ga.

– Gubi se! – reče oštro i okrene se.

Taco se nagnuo preko šanka i lijevom je rukom uhvatio debeljka za ovratnik, potegnuvši ga natrag. Barmen udari leđima u šank. Lice mu se zgrčilo od bola.

Taco zarije prste u njegovu kosu i počeo vući glavu natrag. Barmen izbulji oči. Počeo je krkljati i lamatati rukama. Taco je zavrnuo debeljkovu glavu gotovo do mjedene ploče. Čitavo vrijeme gledao ga je u oči.

– Htio si mi pričati nešto o Edu Banteenu – govorio je, pritišćući nesmiljeno glavu.

Barmen je pokušavao olabaviti zahvat, ali nije uspijevao. Tacova ruka bila je nalik na metalni škripac.

U prostoriji je zavládala tišina. Tu i tamo zvecknula je čaša. Moglo se čuti disanje pojedinih ljudi.

Krajičkom oka Taco je vidio da su se muškarci koji su stajali za šankom odmaknuli od njega. Za jednim stolom ustala su dva neobrijana momka u masnim šeširima. U usporedbi s njihovim zanemarenim izgledom

oružje koje su nosili bilo je očito besprijekorno.

Ta dvojica počela su polako prilaziti. Stala su na tri koraka. Jedan se naslonio na šank, drugi je ostao postrance.

– Bilo bi dobro da izvučeš prste iz Jackove kose – reče onaj kod šanka. – Jučer je bio kod frizera.

– Potrebna mu je masaža glave – reče Taco. – Preporučio bih je i tebi, možda bi s lica nestao taj glupi izraz.

– Goni Banteena – procijedi toga trenutka barmen. – Sredi te toga prokletog mješanca.

Taco lijevom rukom trgne barmenovu glavu uvis i odmah je potisne prema šanku. Kad ga je pustio, skljojao se na pod.

U okretu Taco je opazio da je momak iza njega posegnuo za revolverom.

Taco se nagne malko u stranu. Trgnuo je svoj vojnički army kolt i pucao je s boka.

Pucnjevi su odjeknuli istodobno. Plameni jezici zamalo su se liznuli. Neznaničev metak okrznuo je Tacov rukav i zabio se u šank. Tacov je metak pogodio napadača četiri prsta iznad pupka.

Čovjek je podigao ruke. Revolver mu je ispao. Na trenutak se činilo da lebdi. Tada se gornji dio tijela nagnuo naprijed i tlo je nestalo ispod nogu.

Začuo se uzdah kao da je iz pluća odjednom izašao sav zrak. Čovjek je pao na stol i

prevrnuo ga. Boca viskija razbila se na podu. Usred stakla i lo-kve sjedio je pogođeni napadač i zbunjeno buljio pred sebe. Iz-nad opasača vidjela se krvava mrlja. Pokušaj ustajanja završio je ponovo u lokvi.

Taco sve to nije promatrao. On se bio odmah okrenuo prema drugomu. Pucao je upravo kad je taj izvlačio revolver.

Metak se zario u lijevu slabinu. Čovjek se dva put okrenu oko sebe. Kad je ipak pritisnuo obarač, trzaj mu je izbio oružje iz ruke. Zatim se spustio na koljena i lijevom je rukom pritisnuo ranu. Lice mu se zgrčilo od bola, oči su se zamutile.

Taco se povlačio natrag uz šank. Oko vrha cijevi njegova revolvera kružio je tanak dimni kolutić.

Nekoliko je ljudi ustalo. Žene su se povukle u dno saluna. Barmen se uspravio uzdišući. Desnom je rukom pokrivao razderotinu na stražnjem dijelu glave.

Kad se sagnuo da posegne rukom pod šank, Taco je ponovo zapucao. Barmenu se u lijevu podlakticu zario ovelik iver. Debeljko se derao kao da ga kolju.

Nekoliko je ljudi povuklo oružje. Prevrnuto je nekoliko stolica.

Taco se sagnuo. Istoga trenutka planuo je hitac s ulice. Prozorsko staklo raspalo se u tisuću komada. Neka je žena

vrisnula. Razbila se petrolejka što je visjela na sredini prostori-je. U hipu je zavládala mrkla tama.

Taco se bacio prema vratima.

Iza njegovih leđa odjeknulo je nekoliko pucnjeva. Tada se on već kotrljao po podu. Pred samim vratima skočio je na noge i sunuo napolje. Desno i lijevo krilo izrešetano je, no Taco se već kotrljao preko trijema na ulicu.

Kad se uspravio, pred njim je stajao Moss.

– Sve u redu? – pitao je.

– Aha, – reče Taco. – Pucao si u pravom trenutku. Sada dimi!

Moss je utrčao u neko dvorište. Taco je potrčao niz ulicu. Začuvši iza sebe glasove gonio-ca, skrenuo je u prvu sporednu uličicu.

U galami progonilaca nisu se mogle razgovijetno razabirati riječi.

Na nekim su se kućama otvarala vrata.

– Eno ga! – viknuo je netko.

– Tamo trči!

Pred Tacom se našla neka kolnica. Bez dvoumljenja je potražio zaklon između zaprežnih teretnjaka. Kad je predahnuo, osluškivao je buku što ju je podizala potjera.

Nadao se da je Moss na sigurnom. Pomoći mu nije mogao. I sam nije znao, kamo bi se zavukao.

Ljudi koji su ga progonili ni-

su morali biti prijatelji Eda Banteena. Bilo je dovoljno da su od iste vrste. Ubit će ga zato što traži jednoga od njihovih, ne obazirući se ni na kakve razloge. Tko je neprijatelj Eda Banteena, njihov je protivnik.

Potjera se približavala. Netko je zacijelo vidio, kamo je umakao Taco.

Taco se provlačio između porredanih »zaprega« dok nije došao do daščane ograde. Tu je našao stari sanduk, popeo se na njega i prebacio se na drugu stranu časak prije negoli su progonitelji upali u dvorište.

– Tamo! – izderao se netko.

Taco je naslijepo zapucao kroz daske. Odgovor nije morao čekati. Ali nijedan metak nije pogodio.

U trku Taco je slušao glasove i toptanje nogu. Po bakljama je sudio da se skupina povećava.

Na uglu neke sporedne ulice Taco je jedva umakao. Nitko ga nije opazio, no znao je da će ga uskoro ipak uklještit. Do konja u staji nije mogao doći, a on je bio jedina prava šansa.

Kad se ponovo našao u škripcu, Taco je preskočio nisku dvorišnu ogradu i naslijepo je utrčao u kuću. Bez daha se naslonio na zid, iznenađen što vrata nisu bila zaključana.

Znoj mu se slijevao s lica. Noć bijaše sparna a trčao je koliko je god brže mogao.

U blizini se pojavilo nekoliko baklji. Taco tiho zatvori vrata i

čvrsto stegne revolverski držak. U kući je vladala tišina. U hodniku bijaše tamno kao u rogu.

* *

Bilo je tamno dok se nije pojavila žena u lakom jutarnjem ogrtaču zelenkaste boje. Na uskom licu vidjelo se nekoliko blagih bora. Glatka kosa padala je na ramena.

Žena mu je dosizala do ramena. Trenutak su šutke stajali jedan nasuprot drugomu. Taco nije odmah opazio da još drži revolver u ruci. Čim se pribrao, spremio ga je.

U tamnom hodniku bio je udario u vrata neke sobe i prestrašio je ženu koja je vjerojatno drijemala u svom krevetu. Žena je nažgala svjetiljku i pogledala, tko je, što se događa.

– Vas traže ovi napolju? – rekla je prigušenim glasom.

– Da – odgovori Taco. – Sami ste u kući?

Žena je oklijevala.

– Da – rekla je.

– Moram se sakriti – reče Taco bez okolišanja.

– Ako vas ne primam?

– Žao mi je – reče Taco – ali moram ostati ovdje.

– Mogu se braniti – reče žena.

– Ostavite to – reče Taco. – Ne bih vas rado vezao uz krevet, no budem li prinuđen...

Žena ga je pogledala začuđenim pogledom ali nije djelovala

prestrašeno. I Taco je nju pažljivo promatrao. Iako je bio u stisci, primijetio je da žena nije bez draži i srce mu je življe zakučalo. Život je ostavio svoje tragove, ali nije uništio draži ženstvenosti.

– Vi kao da uvijek znate što hoćete – reče žena.

– U većini slučajeva.

– Zašto vas gone?

– To se i sam pitam – reče Taco. – Pitao sam u salunu za jednog čovjeka i dirnuo sam u osinjak.

– Tko je taj čovjek?

– Ed Banteen.

– Banteen? – reče žena i podigne obrve.

– Prijatelj?

– Vaš ili moj? – reče žena.

– Moj nije – reče Taco. – Radim mu o glavi.

Žena se okrenula. Prišla je k prozoru i odgurnula kraj zastora.

– Još vas traže – rekla je preko ramena. – Hoćete li popiti kavu?

Taco bijaše iznenađen tako da nije mogao odgovoriti. Usta su mu se odjednom osušila.

Kad je žena prolazila pokraj njega, promatrao je njezine gipke pokrete i nehotice ju je počeo zamišljati neodjevenu.

– Zavezao vam se jezik? – pitala je žena iz hodnika. – Hoćete li s mlijekom i šećerom?

– Crnu – reče Taco i prođe za ženom u malu kuhinju.

Žena je stajala kraj ognjišta i

stavljala papir za potpalu. Kad je razgorjela vatru, stavila je grijati vodu.

– Zašto to radite? – izusti Taco.

– Niste li rekli da gonite Banteena?

– Jesam – odgovori Taco.

– Zašto ga gonite?

– Zato što sam plaćen – reče Taco. – Ali to je sporedno. U San Pedru ubio je nedužnu djevojku a takve tipove ne podnosim.

– Svinja – reče žena tiho.

– Poznat vam je?

Žena je promatrala vodu u kotliću.

– Znam ga – rekla je. – Ovdje u Calabasasu zna ga svaka žena. Radila sam u »Posljednjem dolaru« kao plesačica.

– I?

– Banteen je surova svinja. Zvijer najgore vrste.

Žena je razgrnula ogrtač. Kad je vidio puna, čvrsta prsa ispod tanke košulje, Taco je morao progutati slinu. Žena je ogolila desnu nogu i pokazala stegno. Na njemu se vidjelo nekoliko okruglih ožiljaka.

– I ovdje – reče žena, podiguvši dojku. – Tu je gasio cigarete.

– Banteen?

– Nego tko? Tko bi drugi bio takav pas? Nitko čak niti ovdje u Calabasasu.

Kad je uzavrela kavu, žena je nastavila:

– Vidjela sam ga prekjucher, ali sada nije ovdje.

– Znam – reče Taco. – Htio sam u »Posljednjem dolaru« saznati gdje je. Tako sam zapao u nevolje.

– Banteen ovdje nema prijatelja – reče žena i natoči kavu. Kad je postavila šalice, sjela je za stol. – Ali, tu brani jedan druga.

– To sam iskusio – reče Taco.

– Mnogi ga čak mrze. Kao i ja.

Sada je bilo posve jasno zašto se žena ponašala tako prijateljski. Taco se umirio. Promatrao je ženu. Svidjela mu se.

– Ne mogu vam pomoći – reče žena. – Ne znam, kamo je odjahao. Kad bih znala, kazala bih vam. Otišao je s još dvojicom, Frankom Wadeom i Stanom Odellom. Vjerojatno nešto poduzimaju.

– Žao mi je što sam vas uznemirio – reče Taco, srknuvši vruću kavu. – Začas ću otići. Možda se napoblju rulja smirila.

– Ako se nije?

Taco pogleda ženu u oči.

– Ne poznajete me – rekao je. – Mislim da bih morao otići. Uljez sam.

– Svidate mi se – reče žena glasom kao da govori o tome kakvo je vrijeme i pogleda u Tacovo lice.

– Zato što gonim Banteena?

– I zato – odgovori žena.

Znači, i zbog nečega drugog?

– Da. Drukčiji ste od ovda-

šnjih muškaraca. Niste razbojnik.

– Sigurni ste?

– Ovdje sam dulje od deset godina – reče žena. – Upoznala sam bezbroj ljudi. Ne vjerujete da se s vremenom izoštri oko?

– Vjerujem.

– Ne spadate u Calabasas.

– Ne spadam nikamo – reče Taco.

– Ne govorite tako.

– Hvala na kavi – reče Taco i ustade. Nije imao volje da priča o sebi i svom životu. – Vjerujte da ću uhvatiti Banteena – rekao je idući prema vratima.

Kućna vrata najprije je oprezno odškrinuo. Provirio je van. U blizini je stajao čovjek s bakljom. Malo dalje drugi je čekao s puškom u rukama. Još su ga tražili.

Taco je zatvorio vrata. Žena je prišla i oslonila se rukama na njegovo desno rame.

– Što je? – rekla je.

– Goniči su još u lovištu.

– Vi gonite Banteena a oni svakoga tko dirne o osinjak.

Žena se pripila uz Tacovo tijelo i šapnula je:

– Ostani. Ja sam Dora.

Taco načas zatvori oči. Ponovno se javilo sjećanje na djetinjstvo, na vrijeme poslije ubojstva roditelja i brata.

Tada je upravo navršio petnaest godina. Nije bio stariji od Mossa Douglasa, koji se sada

krije negdje u gradu. Tada je ubio prvog lovca na skalpove i gonjen je kao ubojica. Mješancu kao što je on nitko nije ništa vjerovao. Ubijeni je bio bijelac i jedino se na to gledalo. Tada, bio čovjek bez prava. Takvim je i ostao.

Tada je također pobjegao u kuću bez svjetla. I tada se našao u ženskoj sobi. Kod Pilar, prelijepe Meksikanke koja je plesala u salunu. Pilar ga je sakrila i brinula se o njemu. Kod nje je postao muškarac.

Pilar nikad nije zaboravio.

- Ja sam Taco – rekao je.
- Da te zovem Taco?
- Jeste.

Taco zagrlj Doru i poljubi je. Usta su joj bila jedra i meka. Priljubljena uz njega uzvratila je poljubac strastvenošću. Oči su joj se caklile.

- Dodi – rekla je tiho.

Ogrtač se rastvorio. Taco se zagledao u Dorino tijelo i počeo ga je milovati. Osjetio je kako se pod njegovim prstima ukružuju bradavice na dojnama. Dok su se ljubili, dlanovi su klizili prema struku.

U spavaćoj sobi Dora je spustila ogrtač na pod. Kad se Taco svukao, bila je već u krevetu i čekala ga je. Taco ugasi petrolejku na stolu. Kroz prozor se slijevala srebrna mjesečina.

Pod Tacovim rukama Dorina se koža naježila. Mekim ga je rukama privukla k sebi.

Taco je zaboravio na sve što

se dogodilo i što se događa. Osjećao je samo golicanje Dornih prstiju na leđima. Oboje su plutali na valovima ugođe, bezgranične kao što je posvemašna noć.

VIII

S prozora se začulo kucanje. Taco se probudio. Okrenuo se na krevetu i u prvom trenutku nije znao gdje se nalazi. Kad se pribrao, ustao je. Sunčevo svjetlo probilo je guste zastore i Taco je morao žmirkati.

Kucanje se ponovilo. Taco posegne za opasačem s revolverom koji je visio preko naslona stolice. Izvukao je oružje i onako gol krenuo prema prozoru.

Čulo se kako Dora radi u kuhinji. Nije opazila da je Taco ustao, niti je čula kucanje.

Taco odmakne zastor i ugleda mršavo, crno lice s velikim, pametnim očima.

Moss. Stajao je u dvorištu i čekao. Inače nije bilo nikoga na vidiku i Taco odluči da otvori prozor.

- Dobro jutro – reče Moss.
- Drago mi je što si čitav – reče Taco. – Kako si me našao?

– Vidio sam prošle noći da si ušao u ovo dvorište. Bio sam sasvim blizu.

– Odlično – reče Taco. – Ganjao me čitav čopor i nije me otkrio, a ti si me vidio i našao.

Moss se smješkao. Činilo se da ga niti najmanje ne zbunjuje

što je Taco kod prozora stajao gol.

— Gdje si spavao? — upita Taco.

— U staji kod »Posljednjeg dolara«. Sasvim dobro.

Taco duboko udahne. Šušanja leđa ponukao ga je da se okrene.

Na vratima je stajala Dora. Prišla je bliže i iznenađeno se zagledala u Mossa. Ponovo je imala na sebi jutarnji ogrtač. Na licu nije bilo traga sinočnjem umoru i bljedoći. Bilo je rumeno.

— Moj prijatelj — reče Taco i pođe prema stolici na kojoj su bile njegove stvari. — I on goni Banteena.

— Može s nama doručkovati — reče Dora.

Taco je obukao hlače i pozvao Mossa da uđe.

— Ali, gospodine...
— Evo ga opet! — reče Taco.
— Neka ti je to posljednji put!

Moss se nasmijao i uskočio je u kuću kao mačak. Kad se našao pred Dorom, zbunjeno je zabio ruke u džepove.

— Kako je napolju? — upita Taco.

— Svi spavaju — odgovori Moss. — S onima što su budni izašao bih na kraj.

— Ima li još kakvih novosti?
— Moramo ići dalje — reče Moss.

Dora ih je odvela u kuhinju. Stol je već bio postavljen. Dora je dodala još jedan tanjur i ša-

licu. Pokraj nje položila je nož. Donijela je kruh i natočila kavu. Ispekla je jaja sa slaninom.

— Jesi li što saznao? — pitao je Taco.

— Jesam — odgovori Moss. — Ed Banteen radi s nekim Frankom Wadeom i Stanom Odelom.

Taco pogleda mladića zadivljenim pogledom.

— S njima je odjahao — nastavio Moss. — Pljačka poštanske kočije. Napast će je nedaleko odavde, na cesti između Nogalesa i Phoenixa.

— Gdje si to čuo?

— Rekao sam da sam spavao u staji »Posljednjega dolara«. Nitko me nije vidio i ljudi su glasno razgovarali.

— Znaš li još nešto?

— Ne.

— Kad će se Banteen vratiti?

— Ne znam.

— Tko iz Calabasasa krene u pljačku — umiješa se Dora — vraća se tek kad se slegne prašina. Pljačkaši šmugnu preko granice i prikriju se. Čekaju.

— I Banteen?

— I on — reče Dora. — Poslije svake velike akcije nestane na nekoliko tjedana.

— Gdje je tada?

— O tome sam već razmišljala — reče Dora. — Banteen nikad nije mnogo govorio. Samo je jednom pričao o Santa Cruzu, malom gnijezdu s druge strane granice. Tamo mu se sviđalo.

– Dobro – reče Taco. – Najprije ćemo odjahati na cestu Nogales – Phoenix. Možda nas posluži sreća pa nademo trago-ve.

Dora je natočila kavu. Jeli su šutke. Taco je bio siguran da na Dorinu licu vidi sjenu tuge. I njemu je bilo teško pri srcu. Ali i Dora i on prošle su noći znali da ne mogu dugo biti zajedno. Taco nije mogao ostati. Znalo se da će uskoro odjahati. I da se vjerojatno nikad više neće vidjeti.

– Misliš li da možeš izvesti konje? – upita Taco Mossa.

– Mogu – odgovori Moss.

– Hoćete li čekati večer? – pitala je Dora.

– Vjerojatno nećemo – odgovori Taco. – Tada će nas vjerojatno ponovo tražiti. Manje je vjerojatno da bi se očekivalo kako ćemo išta pokušati danju.

– Konje mogu izvesti oko podneva – reče Moss.

– U redu – reče Taco.

Moss je ispio kavu. S velikom kriškom kruha u ruci htio je krenuti napolje.

– Promuvat ću se još malko okolo – rekao je.

– Budi oprezan – reče Taco.

– Hoću – uzvratila Moss. – Madam, hvala na gostoprimstvu.

Dora se osmjehnula.

Moss je izašao. Dora obori pogled.

– Lijepo mi je bilo s tobom – rekla je.

To je govorila također Francis u San Pedru, pomisli Taco. Lijepo! Malo kad mogao se zadržati dulje od jedne noći.

– Vjerojatno se više nećemo vidjeti – reče Dora snuždeno.

– Tako je – reče Taco. – Nažalost.

– Nadam se da ćeš uhvatiti Banteena.

– Vjerujem da hoću.

– Nadam se da ti se ništa neće dogoditi.

– Čuvat ću se – reče Taco.

– Zaboravi me.

– To neće biti jednostavno.

– Što se tu može?

– Hoćeš li ti mene zaboraviti?

– Da – reče Taco.

Dora je šutjela. Oči su joj bile vlažne. Taco je pošao prema vratima. Požurila je za njim. Poljubili su se.

– Sutra već nećeš misliti na mene – reče Taco.

Dora pogne glavu i okrene se. Taco je ušao u spavaću sobu. Obukao je košulju, obuo čizme i provjerio oružje.

Sunce se brzo penjalo. Taco pride k prozoru i zagleda se napolje. Čekao je. Vrijeme je polako prolazilo.

* * *

Moss je uveo konje u dvorište. Ogledao se naokolo i pošao je prema kući.

Taco ga je promatrao s prozora. Okrenuo se prema Dori. Ponovo je bila blijeda, kao navečer kad ju je prvi put ugledao.

– Sretno! – rekla je.
– Hvala – reče Taco.
– Ako već ne možeš ostati – govorila je Dora – skini nam makar Banteena s vrata.

– Kad se nađe preda mnom, stjetit ću se onoga što je tebi učinio.

Dorino lice bijaše nepomično kao da je od papira.

– Hvala za sve – reče Taco.

Dora je šutjela. Taco uze pušku i izađe. Ispred vrata čekao ga je Moss.

– Je li bilo teško? – upita ga Taco.

– Nije – odgovori Moss. – Konjušar nije znao, čiji je drugi konj. Poznavao je samo mene. Vjerujem da me nitko nije pratio.

– Nadajmo se – reče Taco.
– Pokušajmo!

– Razgledao sam grad – reče Moss. – Ima skrovitih uličica, pravih zakutaka.

– Idemo! – reče Taco.

Uzjahali su. Taco je zadržao karabin u rukama. Moss je jahao naprijed. Kad su izašli iz Dorina dvorišta, skrenuo je u uzak prolaz. Taco ga je pratio. Jahali su polako, promatrajući kolibe lijevo i desno.

Kad su već bili na rubu grada, iz jednog dvorišta izašao je čovjek s puškom. Taco bijaše prilično siguran da ga je sinoć vidio u »Posljednjem dolaru«.

Opazivši jahače, čovjek je podigao oružje.

Taco zabije pete ždrijepcu u slabine i polegne po njegovu vratu. Hitac je planuo. Metak je promašio. Moss je nešto opsovao. Tada je progovorio njegov karabin. Metak se zabio u stup koji je držao dvorišna vrata i obasuo je strijelca iverjem. Čovjek je kriknuo i pokrio je rukom lice.

Začas se pojavilo još nekoliko ljudi. Činilo se da niču iz zemlje.

– Bit će vruće, mladiću! – doviknuo je Taco. – Uvuci ušesa!

Pritom je trgnuo konja i pojurio ravno prema dvorišnoj ogradi. Pritegnuo je uzde i malo se pridigao, nagnuvši se naprijed. Ždrijebac je glatko preskočio zapreku.

Moss je izabrao drugi put. Jurio je jednom uličicom i nestao je Tacu s vida.

Taco je izbio na glavnu ulicu, na kojoj su se zatekla dva muškarca.

– Eno ga! – viknuo je jedan.

Taco je nagnao ždrijepca ravno na tu dvojicu. Jedan nije stigao odskočiti i konj ga je dohvatio širokim prsima. Čovjek je odbačen u stup trijema. Taco je pustio ždrijepca da galopira prema izlazu iz grada.

Odasvud se pucalo. Taco je opazio da se na otvorenom prozoru prvoga kata »Posljednjega dolara« pojavio čovjek s revolverom. Brzo je podigao karabin i pucao je nasumce. Metak je pogodio ravno u prsa. Čovjek je

ispustio revolver, presavio se preko prozora i tako je ostao višjeti.

Taco je prošao zadnje kuće Calabasasa i skrenuo je na otvoreno zemljište. Na desnoj je strani opazio jahača. Bio je to Moss Douglas. Mladić se zgurio u sedlu i ostrim je povicima bodrio staru životinju. Kljuse se svojski trudilo i postiglo je brzinu koju Taco kod njega nikad ne bi očekivao. Za nekoliko trenutaka Moss je bio kraj njega.

Mladić je mahnuo glavom, smješкао se i vitlao puškom poput ratnika.

Malo kasnije našli su se u prodolini i Calabasas je nestao s vida.

– Uspjeli smo! – reče Moss slavodobitno. – Neka se gamad grize.

Taco se smijao. Podigao je desni palac i mahnuo je Mossu. Zatim su bez riječi jašili jedan pored drugoga. Kad su prelazili blagi brežuljak, Taco se okrenuo u sedlu.

Na zapadu se vidio oblak prašine. Taco je znao da će iz Calabasasa krenuti potjera, no Mossu to nije htio reći.

IX

U podne drugoga dana našli su kočiju. S tim nije bilo teško.

Iznad mjesta napada nebo se crnilo od strvinara, vjesnika smrti. Što su se Taco i Moss više približavali, to su ptičurine bile glasnije i pohlepnije.

Kreštanje je probijalo uši. Ko-nji su se uznemirili i jahači su ih morali podbadati. Inače bi stali.

S brijega se vidjela granitna stijena i kočija. Na krovu s kojega nisu bili skinuti sanduci sjedile su ptice. Sjedile su također na otvorenim prozorima, na vozarovoj klupi i njezinu naslonu, na kotačima i na konjskim strvinama. Točnije rečeno, na onom što je od konja ostalo.

Taco podbode konja i reče Mossu:

– Najbolje je da ostaneš ovdje.

– Neću – reče Moss i zabaci glavu.

– Mislim kako ne bi trebalo da gledaš ono kod stijene – reče Taco.

– Jednom mora biti prvi put – reče Moss.

– Očeva?

– Aha.

– Ali sigurno nije mislio na nešto ovako.

– Idem s tobom – reče Moss čvrstim glasom.

Taco slegne ramenima i pojaši uzbrdo. Moss ga je pratio.

Ptice su se derale i lupale krlima. Činilo se da će se ustremiti na jahače koji ih ometaju. Zatim su uzletjele i spustile se na vrhove najbližih stabala.

Taco bi bio najradije izvukao revolver i zapucao po crnom jat-u, ali znao je da bi to bilo beskorisno. Dok se god u zraku bude osjećao slatkast miris krvi i

smrad raspadanja, strvinari se neće dati otjerati. Uporno će se vraćati.

Pokraj kočije Taco zaustavi konja i sjaše. Ljudske je leševe već vidio. Bili su raskomadani jednako kao i konji.

Ubijeni muškarac pokraj kočije bio je šerif. Na njegovoj srebrnoj znački bilo je mrlja krvi. Pokraj njega bio je čvrst drveni sandučić s državnim žigom na poklopcu.

Mrtvi vozar ležao je ispred prednjega kotača. Njegov pratilac bio je presavinut preko ruđa.

U jednom kutu kočije bio je sklopljen suncobran. Taco zbunjeno zatrese glavom i okrene se.

Moss Douglas još je sjedio u sedlu. Lice kao da mu se smanjilo, a boja je podsjećala na pepeo. U očima se odražavalo za-prepaštenje.

– Rekao sam ti da ostaneš tamo na brijegu – reče Taco.

Moss bez riječi zatrese glavom. Nekoliko puta morao je progutati slinu. Činilo se da će povraćati.

– Nešto nedostaje – reče Taco.

– Novac – reče Moss.

– Tko bi rekao – našali se Taco i protrlja nos, kao da će time otjerati smrad. – U kočiji je suncobran. Misliš da pripada nekome od ove trojice?

Taco prijede cestu. U travi je opazio trag koji je vodio prema

grmlju. Idući za njim našao je ženin leš.

Na trenutak mu se činilo da se tlo ljulja pod nogama. Zatvorio je oči. Pojavila se slika njegove mrtve majke. I ona je ležala tako. Mrtva. Unakažena nožem i skončana metkom.

U Tacovu grlu kao da se pre-priječila kost. Gušio se. Želudac mu se zgrčio kao kvrga.

Sagnuo se. Na ženinu licu ostao je trag straha i užasa. Strvinari su je dotad poštedjeli. Bili su zabavljeni oko kočije a štitilo ju je također gusto grmlje.

Taco se okrenuo i pošao prema cesti. Moss je sjahao i bes-pomoćno je stajao pokraj konja.

– Još si nešto našao? – pitao je.

– Da – reče Taco.

– Mrtvu ženu?

– Da.

– Banteen?

– Možda sva trojica – reče Taco. – Ali Banteen sigurno.

Taco počeo uz rub ceste tražiti tragove. Poslije stanovitoga vremena otkrio je pregaženu travku. Malo dalje naišao je na slomljenu grančicu. Na mjestu koje nije bilo obraslo vidjeli su se otisci konjskih kopita.

– Imam trag – doviknuo je Mossu.

– Kamo vodi? – upita Moss i pritrči bliže.

Taco se sagnuo. Istoga trenutka odjeknuo je pucanj. Prsak je nadjačao dernjavu strvi-

nara i ugušio se negdje u suncem sprženoj dolini.

Preko Tacova zatiljka kao da je projurio vruć vjetar. Da se nije sagnuo, bio bi pogođen u glavu.

Odmah se bacio na zemlju i otkotrljao prema obližnjem grmu. Još dok je bio u pokretu izvukao je revolver.

— Lezi! — viknuo je Mossu. — Lezi!

Moss se opružio na zemlji. Odjeknula su još dva pucnja. Jedan je metak počupao travu pokraj Mossa. Drugi je prošištao kroz grm iza kojega je ležao Taco. Jedna se grančica slomila. Lišće je padalo.

Unatoč titranju užarenoga zraka Taco je otkrio sijevanje. Strijelac je pucao iz veće udaljenosti, zaklonjen na obronku Sierra Espuele.

Makar je znao da je udaljenost prevelika, Taco je podigao revolver i opalio je. Na taj je način htio dati napadaču na znanje da je živ i da se može braniti.

— Privuci se ovamo! — doviknuo je Mossu.

Moss je podigao glavu. Prvi put otkako je s njim, Taco je u mladićevim očima vidio strah.

— Hajde! — podviknuo je hortimice grubo.

Moss je krenuo. Najprije je puzao, zatim je pognut trčao. Tek kad je bio u Tacovu zaklonu odjeknuli su novi pucnji. Taj

put opazio je Taco da je jedan strijelac mnogo bliže.

Pucnjevi su nagnali strvinare da se podignu uvis, ali ni taj put nisu odletjeli daleko. Kružili su i čekali novu priliku da se spuste na razbojište.

— Prate nas od Calabasasa — reče Taco puneći revolver. — Vjerojatno su znali za mjesto gdje je napadnuta kočija. Morali su biti ovdje prije nas.

Moss je šutio. Grickao je donju usnicu i pogledavao je prema mjestima odakle su odjekivali hici.

Taco je pogledom ispitivao okoliš. Procjenjivao je položaj strijelaca, svoj i Mossov.

Žega je pritiskala zemlju. Smrad leševa bio je sve nepodnošljiviji.

Moss se preplašeno trgnuo kad ga je Taco gurnuo u rebra.

— Ne gubi živce — rekao mu je. — Sada nikako. Ostavi to za neku bolju priliku. Znam da te leševi uznemiruju, ali oni ti neće učiniti ništa. Ne boj se mrtvih. Bavi se živima. A mi smo već nešto prošli zajedno, zar ne?

Taco gurne mladiću u ruke svoj vojnički kolt. Moss ga je morao držati objema rukama, za jednu šaku držak je bio prevelik.

— S vremena na vrijeme opalit ćeš po jedan metak — reče Taco.

— A ti?

– Pričekaj – reče Taco i počeo puzati.

Zaklonjen grmljem u velikom se luku privlačio cesti. Strijelci ga iz svojih zaklona nisu mogli vidjeti. Na taj se način dovukao do kočije i do svoje puške.

Moss je opalio.

Odgovor je stigao odmah. Taco je promatrao položaje strijelaca. Zatim se vratio u grmlje. Zaštićen od pogleda krenuo je prema uzvišicama na kojima su se smjestili progonitelji. Koristio je svaki zaklon. Računao je s tim da su pred njim dvojica. Nije mu se činilo vjerojatnim da bi bilo više ljudi a da su samo dvojica pucala.

Ponovo se oglasio njegov revolver. Ponovo je odgovorila puška.

Zatim je odjeknuo poziv:

– Predaj se, kopile! Izadi s crncem na čistinu! Ne možete se izvući!

Čovjek koji je pozivao na predaju ležao je nepunih dvadeset metara daleko. Drugi je morao biti podalje. Taj se nije javljao.

Taco je čekao i osluškivao.

Moss je odgovorio pucnjem. Sada su vatru uzvratila oba dvojica. Jedan prasak odjeknuo je u Tacovoj blizini. Vidio je gdje je sijevnulo.

Strijelac je zauzeo položaj među kamenjem udajenim od ceste šezdesetak metara. Teren je bio nepregledan, gusto obrašao grmljem. Taco bijaše uvjeren da iz kamenoga zaklona taj

nije mogao vidjeti svoga druga.

Taco se šuljao dalje.

Dernjava strvinara još je bila vrlo glasna. Jato iznad ceste nije se smanjivalo. Taco ih je proklinjao jer su nadglasavali sve osim pucnjeva, koji su se s vremena na vrijeme ponavljali.

Moss je ponovo pucao. Taco nije brojio pucnjeve revolvra ali je slutio da će bubanj uskoro biti prazan.

– Prestanite! – vikao je čovjek prema kojemu se Taco šuljao. – Svršeno je! Ako se odmah predate, postupak će biti kratak. Metak u čelo i sve je odmah svršeno! Neće niti zaboljeti.

– Da to provjerimo kod tebe? – reče Taco.

Izašavši iz grmlja, Taco se našao na nepunih deset metara daleko od izazivača.

U zasjedi je ležao mršav muškarac spuštenih ramena i plješivim krugom na stražnjem dijelu glave.

Kad je čuo Tacov glas, ukočio se. Nevoljko je pridigao glavu.

– Ići će glatko i brzo – reče Taco. – Metak u lubanju i sve je gotovo.

Cijev Tacove puške bila je uperena u zatiljak. Razbojnik je odbacio oružje.

– Mislio sam da Banteen nema prijatelja koji bi se za njega žrtvovali – reče Taco.

– Banteen je svinja – reče čovjek. – Ali naš je.

– Jesi li pogledao ženu kod kočije? – upita Taco.

– Nisam.

– Šteta – reče Taco. – Tada bi ti bilo jasno koga braniš. I koga ja gonim. I koga ću uhvatiti. Nitko me neće zadržati. Iz dana u dan sve sam uvjereniji da sam u pravu.

– Ostavljam ti svoje oružje – reče čovjek – i vraćam se u Calabasas. U redu?

– Nije – reče Taco. – Odjednom nikomu ništa, je li? A htio si nas pobiti. Ponudio si kratak postupak, ha? Pa da te sada jednostavno pustim na viski u Calabasasu? Budi strpljiv. Postaraj se najprije da tvoj prijatelj također odloži oružje i da izađe iz zaklona.

– Dobro. Slažem se.

Momak se pridigao. Činilo se da će se pritom poduprijeti rukom, ali je posegnuo za puškom koja je ležala pored njega u travi i bacio se u stranu.

Taco se nije micao. Karabin je držao o boku. Trgnuo ga je navrijeme i pritisnuo je obarač.

Neznanac iz Calabasasa razrogačenim je očima pogledao ravno u cijev. Htio je nešto reći ili kriknuti, no glas je zapeo u grlu, u kratkom hropcu.

Taco se okrenuo i pogledao je prema mjestu gdje je ležao drugi strijelac. S mjesta gdje je stajao nije mogao dobro vidjeti njegov položaj. Pokušao je procijeniti razdaljinu i mogućnost da na tom putu nađe zaklon.

Grmlja je bilo, ali granje ga nije moglo zaštititi od metaka. Odlučio je da ipak pokuša.

Tek što je krenuo oglasila se puška. Činilo se da je neznani momak shvatio što se dogodilo.

Meci su zujali poput bumbara. Taco se pokušao penjati, no bio je prisiljen da se zakloni.

U zaklonu je napunio pušku. Ležao je u nekoj udubini. Meci su rovali zemlju sasvim blizu njega.

Tada je odjednom paljba prestala. Taco pričekao trenutak i pridigne se. Prislonio je karabin na rame i pucao je. Opazio je na uzvisini sjenu i zatim je vidio čovjeka kako trči.

Taco također potrči prema uzvišici. No dok se penjao začuo je topot konja u galopu. Kad je stigao na vrh, vidio je jahčača kako juri stepom i nestaje na horizontu.

Po tlu su ležale čahure. Drukih tragova nije bilo.

Taco spusti pušku i pođe prema cesti. Moss je izašao iz zaklona, držeći u ruci Tacov teški revolver.

– Kidnuo je, ha?

– Jest. Neki stari zec – reče Taco i uze svoj revolver. Kad ga je napunio, upitao je: – Ti si dobar?

Moss slegne ramenima i postrance pogleda prema leševima.

– Kad ćemo dalje? – pitao je.

– Odmah – odgovori Taco.

Strvinari su podizali nesnosnu dreku. Čim je prestala pucnjava, primakli su se bliže.

— Možda je krenuo u Santa Cruz — reče Taco. — Vjerojatno će obavijestiti Banteena i upozoriti ga da bude spreman.

— Ja ne odustajem — reče Moss.

— Niti ja — reče Taco. — Ali neće biti lako. Banteen će možda jednostavno nestati. Moglo bi se dogoditi da ga dugo nećemo moći naći.

— Misliš da bi Banteen...

— Vjerojatnije je da će nas napasti — prekine Taco zamišljenoga Mossa. — Pokušat će nas pobiti.

Moss je šutio. Taco je još jednom razgledao tragove što ih je otkrio prije pucnjave. Pratio ih je desetak koraka. Vodili su ravno prema jugu.

Kad se vratio na cestu, rekao je:

— Bila su trojica. Banteen i još dvojica, kao što si čuo u Calabasasu. Trag vodi prema jugu.

— Što još čekamo?

— Ništa — reče Taco i uzjaše.

Moss se popeo na svoje kljuse. Lice mu se razvedrilo. Bio je sretan što odlazi s toga mjesta. Taco također.

Jedan pokraj drugoga izjahali su u stepu. Trag bijaše slab ali dovoljno jasan da se prati bez većih teškoća. Do razgovora nije bilo nikomu. Svatko se udubio u svoje misli. I Taco i Moss

znali su da se približavaju cilju. Na kraju traga kojim su išli čekao ih je čovjek kojega su gonili. Čekala je također neizvjesnost.

Santa Cruz je ležao na pretpodnevnom suncu kao da je mrtav. Na glavnoj ulici, koja je bila zapravo dio ceste na potezu sjever — jug, nije bilo nikoga. Grad je bio pust poput prerije.

Sunce je bilo visoko. Na njegovu jarkom svjetlu okrećeni zidovi od sušene cigle djelovali su kao da su od snijega.

Većina kuća bila je mala. Ravni krovovi bili su od dasaka ili od zbijene slame. Izdaleka su ta skromna zdanja djelovala poput poslaganih sanduka.

Nogostupa nije bilo. Tu i tamo poneki trijem. Mali uski prozori nisu imali stakala.

Vjetar je pred sobom gonio prašinu. Činilo se da duva vječno.

U sredini mjesta nalazio se izduženi trg s bunarom. Pokraj njega ispružio se usamljeni pas.

Na rubu trga uzdizao se toranj male kapelice. I ona je bila građena od adobe, no, toranj je bio otvoren drveni kostur u kojemu je s grede visjelo neveliko zvonó.

Iz crkve je izašao čovjek srednje visine u dugoj svećeničkoj halji. Prešavši trg, nestao je u sporednoj ulici.

Taco je izašao iz sjene visokih pecana, odakle je dva sata promatrao grad. Pošao je prema vododerini nedaleko od ceste. Tu je čekao Moss s konjima.

– Mirno je kao na groblju – reče Taco.

– Možda je Manteen otišao dalje – dodao je Moss.

– Osjećaj mi govori da je ovdje – reče Taco.

– I što ćemo sada?

– Prije ili kasnije morali bismo ući u grad – reče Taco. – Zašto da ne krenemo odmah? Čekanje nema smisla.

Moss kimne i ustade. Vidjelo se da je uzbuđen. Taco je to opazio i rekao mu je:

– Smiri se?

Moss opet samo kimne.

– Hoćeš li ostati ovdje? – upita Taco.

– Neću – odbije Moss. – Idem. Banteen je ubio moga oca. Kućkin sin.

– Na konje – reče Taco.

Uzjahali su i Taco potjera ždrijepca iz vododerine. Moss je krenuo za njim.

Ušli su u Santa Cruz.

Pojavile su se dvije žene s korpama punim rublja. Išle su prema bunaru na trgu.

Žene su bile odjevene u duge, tamne haljine. Kod bunara odložile su košare i počele drvenim kablom vaditi vodu. Uljevale su je u korito. Brzo su ga napunile i počele su namakati rublje.

Kad su naišli jahači, žene su

se okrenule i zagledale u došljake.

U sjeni obližnje daščare Taco je opazio muškarca. Staroga i vrlo mršavoga čovjeka u poderanoj potkošulji. Ruke su mu bile tanke i vretenaste, koža spaljena suncem. Starac je zaslonio lice sombrerom i drijemao.

– Tamo prijeko vidim gostionicu – reče Moss.

Taco se osvrne. Gostionica se nalazila u niskom, dugom zdanju, začudo jednokatnom i s trijemom. Činilo se da je to jedina u Santa Cruzu.

Taco skrene ždrijepca i pojaše preko ulice. Moss je jahao za njim.

Gostionica je bila nedaleko od trga. Pročelje je djelovalo prilično olinjalo, no inače je sve bilo čisto.

Taco prijeđe pogledom preko prozora. Bili su ostakleni i lješkali su se na suncu.

Ulaz je zatvarao zastor od perli. Na prozorima prizemlja bile su mreže za zaštitu od muha.

Pred gostionicom su sjahali.

Taco osjeti neko golicanje u tijelu. Odjednom se počeo osjećati jadno. Kao da mu je olovo podlilo zglobove. U takvu je raspoloženju olabavio revolver i okrenuo se prema Mossu.

– Ti ćeš ostati napolju – rekao je.

Moss prkosno podigne bradu.

– Neću! – rekao je.

– Hoćeš!

– Idem s tobom!
– Nisam li ti na početku rekao da ćeš morati slušati? Pri-
stao si. Što ti je sada?

Moss je šutio.

– Sjeti se Calabasasa – reče
Taco. – Da nisi bio napolju...

– Možda je Banteen unutra
– požuri Moss.

– Tako je – reče Taco. –
Baš zato netko bi mi morao ču-
vati leđa. U Calabasasu si to
obavio dobro.

Moss je grickao usnicu.

– U redu, ostajem napolju –
rekao je.

– I čuvaj se – dobaci Taco.

Na trijemu je Taco zastao, za-
tim je odlučnim korakom ušao.
Iza njega zveckale su perle.

U prostoriji je bilo sjenovito.
Oči su se morale priviknuti na
polumrak.

U gostionici nije bilo nikoga.
Taco je još osjećao žmarce. Bio
je napet. Na svakom je koraku
računao s tim da će se morati
baciti na pod ili skočiti u zaklon
iza stola.

Jedna je podnica zaškripala
pod čizmom. Taco je stao i ogle-
dao se oko sebe. Gostionica kao
svaka druga u kojoj je bio. Ništa
nije posebno upadalo u oči.

Na šanku je bila boca tekile.
Taco je privuče k sebi, otčepi je
i gutne. Piće je bilo mlako i blju-
tavo. Strese glavom i odloči bo-
cu.

Otvorila su se pokrajnja vra-
ta. Taco se okrenuo i ugledao
Meksikanca s bijelom prega-

čom. Prilazio je sasvim polako.

– Dobar dan, senjor – po-
zdravio je.

– ... dan – promrsi Taco.

– Čime da vas poslužim, se-
njor? – upita Meksikanac.

– Tražim gospodina Eda
Banteena – reče Taco.

– Ne poznam ga – uzvрати
gostioničar.

Taco ga oštro odmjeri. Na
Meksikančevu okruglu licu nije
se pomaknuo nijedan mišić. U
očima se također nije ništa pro-
mijenilo.

– Rečeno mi je da je Banteen
ovdje u Santa Cruzu – nastavi
Taco. – Ovo je jedina gostioni-
ca, zar ne?

– Da.

– Čudno – reče Taco. –
Možda ga poznajete pod dru-
gim imenom, senjor. Malko je
niži od mene, vrlo snažan, širo-
kog lica...

– Tako izgleda mnogo Ame-
ricanosa, senjor – reče gosti-
oničar. – Pitat ću ženu, možda
je ona vidjela takvoga čovjeka.
Kažete da se zove Ed Banteen?
Senjor Banteen, ne?

– Da, Banteen – reče Taco.

– Dobar, senjor. Pričekajte
ovdje. Nemojte otići.

Gostioničar je nestao iza vra-
ta, kroz koja je bio ušao.

Taco se iz trenutka u trenu-
tak osjećao nelagodnije. Bilo je
vruće a njega je tresla zimica.
Vrijeme je sporo prolazilo. Mi-
nute su postajale sati. Oko gru-
di stezao se nepodatljiv mjedeni

obruč. Čelo se orosilo. Graške znoja počele su mu teći niz lice.

U kući bijaše tiho kao u grobu.

Taco pogleda prema prozoru na pročelju. Kroz mrežu je vidio Mossovu sjenu na trijemu. U rukama je držao pušku.

Osjetio se dašak propuha. Šuma nije bilo. Taco okrene glavu. Vrata kroz koja je izašao gostioničar bila su odškrinuta. Taco-va osjetila upozoravala su na opasnost. Spustio je ruku na revolverski držak.

Ništa se nije dogodilo. Vrata su se polako micala amo, tamo. Taco se malko pognuo.

Toga trenutka začuo se glas s balustrade iznad gostionice, na koju je vodilo strmo stepenište.

Taco shvati da je otvaranje vrata služilo odvratanju pažnje. Nadmudren je.

* * *

— Prokleta si žilav, kopile — govorio je glas s balustrade. — Pitam se, hoćeš li takav biti za umiranje.

Taco je podigao glavu. Na hodniku gornjega kata, koji je bio otvoren prema gostionici, stajao je čovjek kojega nikad prije nije vidio. U ruci je držao revolver.

— Gdje je Banteen? — upita Taco.

— Nemaš nikakvih drugih briga?

— Ne — reče Taco.

— Sjajno! Sviđaš mi se — re-

kao je čovjek. — Sviđaš mi se makar si bastard.

— Drago mi je što sam ti simpatičan — reče Taco.

— Kako si nas pronašao?

— Nije bilo osobito teško — reče Taco. — Pola Calabasasa znalo je kamo ste nakanili otići. Trag se lako pratio.

— Previše si lukav da bi dugo živio — reče čovjek s balustrade.

— Wade? — upita Taco. — Ili Odell?

— Bravo! — reče čovjek. — I to već znaš. Kad je tako, ja sam Frank Wade.

— Pitam samo zato što te ovdje ne znaju.

— Ne razumijem — reče Wade.

— Toliko da ti mogu napisati ime na grobnom kamenu — reče Taco. — Oni bezimeni djeluju tužno.

Wade se nasmije i zategne kolt. Istoga trenutka odvoji se Taco od šanka i baci se na pod. Hitac je planuo. Metak se zabio u šank. Prasak je razdirao bubnjiće.

Taco je prevrnuo dvije stolice. Pao je na hrapavu podnicu i otokotrljao se za stol. Pridigao se na koljeno i podigao je revolver.

Frank Wade je još stajao na istom mjestu, malko nagnut preko ograde. Psovao je, bijesan što nije pogodio.

U takvom ga je položaju zatekao Tacov metak.

Zrno je doletjelo iskosa i prošlo kroz trbušnu šupljinu. Zaus-tavilo se u kralješnici. Wade se presavio. Revolver mu je ispao iz ruke. Potiho je stenjao.

Drugi je metak prošao kroz vrat.

Tada je popustila ograda i Frank Wade pade glavačke. Mrtav je bio prije pada.

Taco se uspravio.

S vrata u pozadini zaštek-tala je puška. Taco je potražio za-klon iza šanka. Pogledao je pre-ma prozoru. Moss je s konjima nestao. Na trijemu su se čuli ko-raci.

Olovo je udaralo u šank i gre-blo ulaštenu ploču. Taco je za-pucao prema stražnjim vratima i sa zadovoljstvom je ustanovio da je netko jauknuo.

Pucnjava je utihla. Taco je u nekoliko skokova stigao do iz-laza. Na trijem je za sobom po-tegnuo nekoliko niski perla.

Tko mu je podmetnuo nogu, to nije mogao vidjeti. Nije ju mogao izbjeći. Spotaknuo se. Podigao je obadvije ruke, no re-volver nije izgubio. Pao je i skotrijao se na prašnjavu ulicu.

Na trgu je bilo ljudi. Ispred kuća je stajalo je nekoliko mu-škaraca i žena. Radoznalo su promatrali, što se događa. Taco se pitao, gdje je Moss s konjima. Od njega nije bilo ni traga ni glasa.

Za razmišljanje nije bilo vre-mena. Taco je brzo skočio na noge. Sa strane je bila neka sje-

na. Netko je nešto vikao špa-njolski, što Taco nije razumio. Pucao je naslijepo.

Pogotka nije bilo. Taco pono-vo zapne revolver i pritisne obarač. Metalan zvuk dao mu je do znanja da je igla udarila u prazno.

Tada je primio udarac u gla-vu. Žignula ga je jaka bol. Pred očima su proradili raznobojni vrtuljci. Zemlja se ljuljala. Svi-jest se mračila. Spustio se gust mrak. Taco je pao u nj i nije vi-dio kako zariva prste u praši-nu.

* * *

Kad je otvorio oči, ugledao je kao nokat velikoga pauka. Pe-njao se po raspucanom okreće-nom zidu. Taco ga je nehotice pratio. U kutu je bila mreža. U nju se uhvatila muha i pauk je žurio prema njoj. Muha je očaj-nički pokušavala nogama ra-skinuti ljepljive niti i sve se jače zaplitala.

Taco se okrenuo. Pritom mu je u glavi sijevalo. Kad se bol stišala, polako je ustao. Stenja-nje nije mogao zatomiti.

Sjeo je na rub drvenoga leža-ja. Pritisnuvši dlanom desne ru-ke sljepoočicu ogledao se oko sebe.

Nalazio se u maloj, zagušlji-voj ćeliji. Iz prepune posude u kutu širio se užasan smrad. Muhe su letjele u rojevima.

Na hodniku su se začuli kora-ci. Taco pogleda prema rešetka-

stim vratima. Pojavila su se dva muškarca. Za njima je došao treći, gostioničar.

Brava je otključana. Čovjek u zelenoj uniformi podigao je pušku. Taco se nije micao.

Drugi je Meksikanac ušao u ćeliju i s gađenjem ju je odmjerio. Bio je nizak i ugojen, širokoga vrata i malih, dubokih očiju.

— Ja sam gradonačelnik Santa Cruze — rekao je. — Zovem se Pedro Gonzales. Ovdje sam također sudac.

Taco je šutio.

— Señor Marco — nastavio je Gonzales — ovaj je čovjek dakle ustrijelio gosta u vašoj gostionici?

— Da, señor — odgovorio je gostioničar. — Upao je u gostionicu i počeo je bez ikakvog povoda pucati. Ubio je gosta i ranio jednoga od mojih peona.

— Što vi kažete, señor? — reče Gonzales.

— Ništa — odgovori Taco. — Gola laž. Nisam pucao prvi.

— U redu, señor — reče Gonzales. — Zbog umorstva, pokušaja umorstva i kršenja javnoga reda osuđujem vas na smrt. Sutra u podne bit ćete obješeni na trgu.

Sudac se okrenuo i izašao iz ćelije. Gostioničar je čitavo vrijeme stajao na pragu. Čuvar reda zaključao je vrata. Gostioničar se podrugljivo osmjehnulo.

Taco je ostao sam. Ustao je, makar je znao da će ga opet prožeti bolovi. Glava se htela

raspasti, ali Taco je ipak otišao do vrata i uhvatio željezne šipke kao da će ih iščupati. Na taj je način iskalio bijes. Vrata su bila čvrsta.

Maló kasnije Taco se vratio k ležaju, popne se na njega i provjeri prozor. Njegove rešetke bile su rdave, ležišta labava. No da bi se nešto postiglo bili bi potrebni sati.

Taco ponovo sjedne na ležaj i zagnjuri glavu u dlanove. Žiganje se stišavalo. Smirivši se, Taco pokuša razmišljati.

Ed Banteen je svakako bio u Santa Cruzu. Kao što se moglo pretpostaviti, bio je obaviješten o potjeri. Imao je vremena da se pripremi. U Santa Cruzu bilo je dovoljno njegovih prijatelja.

Taco se opnuži. Razmišljao je o tome, gdje je Moss, što se s njim dogodilo.

Svojom sudbinom nije razbijao glavu. Oduvijek je znao da će se to jednom dogoditi. Oduvijek je bio svjesan toga da neće doživjeti starost i umrijeti prirodnom smrću. Kome je smrt neprestano pred očima kao njemu, pomiri se s njom i ne boji se.

Uže za vješanje ima velik uzao s trinaest omotaja. Omča mora biti zategnuta, uzao mora biti točno ispod uha. Tada ga pad tijela pomakne naprijed. Glava se trgne natrag. Kralješnica puca. Grlo se istodobno stegne i prekida se disanje.

Dobar krvnik obavi to u ne-

koliko sekundi. Kod nevježe to može trajati dugo.

Taco se nadao da će smrti doći brzo. Mučila ga je jedino činjenica da nije uspio ubiti Banteena. Mislio je na mrtve. Kad bi makar bio osuđen na vješanje zato što je ubio Banteena. Ali ništa se više ne da promijeniti. Smrt ne pita ni za što.

Taco zatvori oči. Bio je potpuno miran. Uspjelo mu je da se sasvim opusti. Od indijanskih preda, baštinió je predanost sudbini. Što se mora dogoditi, neka se dogodi.

Taco je znao kad je izgubio borbu. Na njemu nitko neće vidjeti smrtni strah. Nitko neće vidjeti bilo kakvu predstavu kad ga budu vodili k vješalima.

Prekriživši ruke ispod glave, Taco je mislio na doživljaje minulih godina. Neki od njih oblikovali su njegov vanjski izgled i oblikovali ga iznutra. Vodili su ga životom poput nevidljive kotečine.

Taco se pitao, hoće li na vješanju za čim žaliti? Došao je do zaključka da je malo onoga zbog čega bi se isplatilo živjeti. Ništa još od toga nije dostigao. Sumnjao je da bi mu to ikada uspjelo. Njegova je koža bila krive boje. Bio je obilježen i to je svatko svagdje vidio prvim pogledom. Taj životni žig gonio ga je iz borbe u borbu.

Mislio je također za Mossa. Nadao se da je mladić uspio nekamo pobjeći, skloniti se u si-

gurnost. Vjerojatno je osjetio opasnost čim je počela pucnjava u gostionici. Bilo mu je valjda jasno da prijatelju ne može pomoći.

Taco se ipak bojao da će Moss nešto poduzeti na svoju ruku, da će pokušati skončati Eda Banteena. Bilo bi to ludo. Moss nije imao šanse. Makar imao izvanredne sposobnosti, Banteenu nije dorastao. U sukobu s njim bio je izgubljen.

Taco se oduvijek oslanjao na sebe samoga jer nije imao nikoga. Kod Moosa je to bilo drukčije.

Otkako je izgubio roditelje i brata, Taco nikad ni za koga nije imao takvih ljudskih osjećanja kao za Mossa. Zato je njegovu sudbinu osjećao kao svoju odgovornost.

Ali za Mossa nije više mogao ništa učiniti.

Pauk kojega je ugledao kad je došao k svijesti oмотao je muhu i nekamo ju je vukao. Odlagao ju je samo da bi popravio mrežu.

Taco se okrenuo na bok. Bio je umoran. Zaspao je protiv volje.

XI

Malo prije ponoći Moss je ušao u kapelicu. S praga je još jednom pogledao prema gostionici. U dvorištu je gorjelo nekoliko baklji. Među gomilom muškaraca bilo je nekoliko žena. Čuo se smijeh i žamor. Dvo-

jica s gitarama svirala su i pjevala.

Ed Banteen je slavio.

Moss Douglas stajao je isprva neko vrijeme nedaleko od dvorišta. Promatrao je što se događa. Prvi put vidio je očeva ubojicu. Htio ga je ubiti, ali kad je god podigao pušku nije mogao pritisnuti obarač. Ruke su mu drhtale.

Bojao se da će promašiti ili da pogodak neće biti dovoljno dobar. Bojao se da će Banteen preživjeti. Pritom je potpuno jasno bilo da bi to bio njegov kraj. Poslije pucnja ne bi uspio pobjeći. Banteena bi morao ubiti prvim metkom. Moss je sumnjao u to da će uspjeti.

Razmišljao je o tom u kapelici i mučio se. Na titravu svjetlu njegovo je lice djelovalo neprirodno staro.

U dvorištu gostionice bio je našao petrolejku i ponio je sa sobom. U maloj crkvi, jako se osjećao miris tamjana. Kroz uske, visoke prozore prodirala je mjesečina. S jedne i druge strane oltara gorjele su svijeće.

U crkvenom miru Moss je još jednom sve temeljito promislio. Ono što je namjeravao nije bilo jednostavno. Od pomisli na ono što će učiniti mutilo mu se u glavi. Ali znao je da nema drugoga izlaza. Namjeru je morao ostvariti. Grad koji trpi ljude kao što je Ed Banteen i u kojemu se takvom ološu pružaju slasti i lasti nije ništa bolje za služio.

Moss se sjetio kako je izgledao njegov mrtvi otac. Tu sliku neće nikad zaboraviti.

Kad je prišao k svijećnjaku, oklijevao je. No tada je odlučno skinuo staklo s petrolejke i prolio petrolej po prvim crkvenim klupama. Iščupao je jednu svijeću i bacio je na poliveno mjesto. Petrolej se zapalio i plavi jezičci halapljivo su počeli oblizivati presušeno drvo.

Moss je brzo izašao i zatvorio je vrata za sobom. Još je jednom pogledao prema gostionici i nestao je u tami.

Za vrijeme borbe između svojga prijatelja i razbojnika stajao je na ulici i shvatio je da ne može ništa poduzeti. Poveo je konje u sporednu uličicu i naišao je na neke napola srušene stracare. Tu se sklonio zajedno sa životinjama.

Moss je krenuo praznim ulicama prema gradskom zatvoru. Tu je čučnuo i čekao. S uzbuđenjem i napetošću promatrao je crkvu.

Ništa se nije događalo. Vrijeme je prolazilo. Moss se pobojavao da se u nečemu preračunao, da mu se potkrala pogreška. No tada se u crkvenim prozorima pojavilo svjetlo. Postajalo je sve jače i jače. Prozori su se počeli žariti. Stakla su pučala.

Uskoro se začulo pucketanje vatre. Odjeknuo je jak povik. Preko trga je trčala tamna spodoba. Bio je to svećenik.

Moss se uspravio. Nije čekao da vidi što će izazvati otkrivanje požara. Kad je ulazio u zatvorsko dvorište čuo je žamor. Svećenikovi pozivi nadjačali su galamu u dvorištu gostionice.

Moss se nije obazirao na gužvu koja je nastala. Našao je ljestve i prislonio ih je na nisko zatvorsko zdanje.

* * *

Taco se probudio i osluhnuo viku koja je ispunjavala čitav Santa Cruz. Okrenuo se na ležaju i protrljao je oči. Nije shvaćao što se događa.

Netko je negdje bjesomučno lupao po metalnom trianglu kojim se obično poziva na uzbunu. Taco se popne na ležaj i pogleda kroz prozor. Vidio je odsjaj vatre. Ljudi su trčali s kašovima u ruci. Požar? Gdje? Što gori?

Tada je Taco začuo lupanje na krovu. Netko ga je razbijao.

Taco podigne glavu. Grube daske pokrivale su njegovu ćeliju i cijeli zatvor. Uz škripu jedna je počela popuštati. Nadigla se. Za njom druga i treća. Nastao je otvor. U njemu se pokazalo malo, crno lice sa svjetlucavim očima.

Moss.

Taco smeteno zatrese glavom. Moss je već spuštao u ćeliju ljestve. Taco ih poravna i popne se na krov. Moss mu se nasmiješio, no djelovao je potišteno.

– Ti si nepredvidiv – reče Taco.

– Sumnjao si u mene? – upita Moss.

Mladićev glas zvučao je tugaljivo.

– Kakav je to požar? – upita Taco.

– Gori kapelica – odgovori Moss.

– Kapelica?

– Da – reče Moss, izvuče ljestve i spusti ih niz zid. – Znam da ću doći u pakao, ali da nisam podmetnuo vatru, ti bi sutra visio.

– Zašto si zapalio crkvu?

– A što bih drugo? – upita Moss. – Što bi privuklo čitav Santa Cruz? Nije bilo izbora. Da sam zapalio neku kuću, rulja ne bi prekidala pijanku.

– Vjerojatno – reče Taco.

Spustili su se u dvorište.

– Zavladala je opća pomutnja – reče Moss. – Sada nam se pruža prilika.

– Za što?

– Banteen loče u dvorištu gostionice. On sigurno ne pomaže u gašenju.

– Na sve si mislio, ha?

– Jesam – reče Moss. – Donesi svoje oružje. Vrata ureda nisu zaključana. Stražar ima kod sebe samo ključeve ćelije. Vidio sam da pije s Banteenom. Ključevi mu vise na opasaču.

Taco se odavno priviknuo na to da se kod Mossa ničemu ne čudi i zato je prešutio nekoliko pitanja.

Kad je došao do ugla zatvora, vidio je ljude kako nose vodu prema kapelici. Na njega se nitko nije osvrtao. Mogao je gotovo bezbrižno otvoriti stražarovu prostoriju i ući. Na klinu iza pisaćega stola našao je svoje oružje. Ključeve ćelije nije vidio. Moss bijaše u pravu. Njemu kao da ništa nije promicalo.

— Konji su sasvim blizu — rekao je Moss kad se Taco pojavio vani.

Pošli su niz ulicu. Na trgu je bio čitav Santa Cruz. Svi su se trudili da ugase požar, no krov je već gorio. Toranj također.

Stigli su do kantine. Gitaristi su nestali. Banteenovi gosti su se razišli. Nigdje nije bilo niti stražara.

Pokraj bureta s vinom sjedio je snažan muškarac koščatoga i grubog lica. Iznad njega gorjela je svjetiljka. Slušajajući što mu govori neki drugi čovjek buljio je drijemežnim očima u čašu.

Na klupi pokraj stražnjih vrata sjedio je gostioničar s nekoliko djevojaka. Poslije stanovitoga vremena gostioničar je ustao i počeo skupljati čaše. Zatim je nestao u kući.

Taco pogleda Mossa.

— Ostani ovdje — rekao je. — Pazi da se tko god ne bi umiješao.

Moss kimne glavom.

Taco zakorači u dvorište gostionice. Više nije mislio na to da bi sutradan morao na vješala. Situacija se promijenila.

Kad je došao na svjetlo, opazio ga je čovjek koji je stajao pored Banteena. Kad ga je gurnuo u rebra, Banteen podigne glavu i ispusti čašu.

Taco je stajao na nekoliko koraka od bureta.

— Zdravo, Banteene — rekao je. — Sjećaš se tko sam? Vidjeli smo se onomad u San Pedru.

Banteen je sjedio kao prikovani. Bilo je očito da je mnogo popio. Oči su mu grozničavao svjetlucale. Kad se htio nasloniti, malko se zanio.

— Znam te — rekao je hladnim glasom. — Ti si ono kopile kojemu zahvaljujem što su me govsnari u San Pedru uhvatili i objesili.

— Točno — reče Taco. — Došao sam da te ubijem po drugi put. Umiranje za tebe nije novost. Uvježbao si ga. Nekima je smrt strana. Tebi nije. Kucnuo je tvoj čas.

Banteen je skočio na noge tako da je prevrnuo bure. Čep je ispao i vino je u prašini stvaralo tamne lokvice u kojima su se odražavala svjetla.

Brzom kretnjom Banteen je izvukao revolver. Taco je pucao s boka, ne izvlačeći oružje. Metak je odbacio Banteena prema stolici na kojoj je sjedio. Prevrtio se zajedno s njom u vinsku lokvu.

Čovjek koji je stajao pokraj Banteena također je trgnuo revolver. Tacu to nije promaklo, no morao je izvući teški vojni-

čki kolt. Pretekao ga je pucanj iz tame iza njegovih leđa.

Stan Odell je podigao ruke kao da će poletjeti. Teturao je nekoliko koraka i spustio se na koljena. Neko je vrijeme razrogačenim očima zbunjeno promatrao kako Taco spušta kolt, zatim je pao na lice.

Žene su vriskale. Meksikanac je potrčao napolje, ali se skamenio na vratima. Bio je užasnut onim što je vidio.

Taco izvuče nož, nagne se nad leš i uzme skalp.

Jedna se žena onesvijestila. Gostioničar je problijedio i smušeno gledao u žene koje su se uzmuvale i vriskale kao da su ih napale zmiје.

– Čuvajte želuce – reče Taco.

Ne osvrnuvši se, Taco je poslije tih riječi izašao iz dvorišta. Moss Douglas stajao je na ulazu i upravo je punio pušku.

– Skinuo sam ga – rekao je.

– Gubimo se – reče Taco.

S trga je dolazilo nekoliko muškaraca. Čuli su pucnjave. Među njima je bio i stražar.

Taco i Moss dadoše se u trk. Trčali su prema dvorištu u kojemu je Moss ostavio konje.

Gostioničar je istrčao na ulicu. Lamatao je rukama i nešto je vikao, što se u žagoru nije moglo razumjeti.

Taco i Moss stigoše do konja. Bacili su se u sedla i brzo su krenuli prema sjevernom rubu grada. Iza njih su odjeknuli pucnjevi.

Kapela je još gorjela. Gasioci su se svojski trudili, no krov je već bio propao. Zvonik se nagnuo ali još nije bio izgubljen. Zidovi od okrečene adobe bili su čađavi.

U oštrom galopu Taco i Moss stigli su do ruba grada. Pucnjavi su još odjekivali. Taco se na njih nije obazirao. No Moss se odjednom trgnuo. Činilo se da će pasti sa sedla.

– Što je? – vikne Taco zabrinuto.

Moss nije odgovarao. Poravnao se u sedlu, nagnuo se nad konjski vrat i podbadao je konja.

Ubrzo su stigli u dolinu. Taco se okrenuo. Još se vidio odsjaj požara. Buka se više nije čula.

Noćnu tišinu remetio je samo topot konjskih kopita. Sve je drugo utonulo u noć.

Taco bijaše uvjeren da će iz grada krenuti potjera. No granica je bila blizu. Prije svitanja bit će izvan domašaja progonitelja.

XIII

Rano sunce probilo se kroz maglu i obasjalo kamenu piramidu ljudske visine, oznaku na granici Meksika i Arizone. Konji su usporili.

Moss je pao sa sedla pokraj samoga graničnog znaka. Stari je konj odmah stao. Taco zauzda ždrijepca i skoči s njega.

Moss je ležao u prašini širom otvorenih očiju. Njegovo mršavo tijelo grčilo se u pokušaju da

se pridigne. Iz mladićevih usta kuljala je krv. Kad se Taco sagnuo, vidio je ranu na prsima.

Metak je pogodio Mossa u leđa i izašao na drugoj strani. Taco je pretpostavljao da su ozlijeđena pluća i da je vjerojatno razderana neka žila kucavica.

Mossove oči bile su uprte u Tacove, no činilo se da ga ne vidi. Smrt ga je već obilježila. Taco strgne rubac s vrata i obriše mu krv s usta i brade. Zatim je uzeo Mossov šešir, presavio ga i stavio mu ga pod glavu.

Mladićeva prsa podizala su se i spuštala u nejednakim razmacima. Sve se teže borio za dah. Koža je odjednom počela nalikovati na tanko, staro, isprano platno.

U očima se nenadano pojavio sjaj.

– Hej, Taco! – prošaptao je.

Taco mu obriše znoj sa čela.

– Vidiš li me sada? – pitao je.

– Zašto te ne bih vidio? – šaptao je Moss drhtavim usnicama. – Gadno me pogodilo, ha?

– Da – reče Taco.

– Igledi su loši, ha?

– Da.

– Dobro je što ne lažeš.

– Takvim se muškarčinama ne laže – reče Taco.

– Hvala – šapne Moss i pokuša se nasmiješiti. – Ti si moj prijatelj.

– Jesam – reče Taco.

– Nikad nisam imao prijatelja.

– Niti ja.

– Misliš da me otac čeka?

– Sigurno – reče Taco.

– Nije trebalo da zapalim kapelicu. Pogriješio sam. Vjerojatno ću u pakao.

– Otac će tamo gore reći za tebe koju dobru riječ – reče Taco.

– Znaš – zausti Moss – htio bih...

Glava ranjenoga mladića klunula je u stranu. Bio je mrtav.

Taco osjeti kako mu se steže grlo. Zatvorio je Mossu oči i uspravio se. Nedostajalo mu je zraka. Činilo mu se da će ga ugušiti jutarnja magla.

Kad se pribrao, Taco se sagnuo. Podigao je beživotno Mossovo tijelo. Bilo je lako, sasvim lako. Položio ga je pokraj granične oznake i počeo ga je oblagati kamenjem koje je uzimao s gomile.

Magla se razdirala. Sunce je zasjalo. Taco se nije obazirao ni na što. Uređivao je Mossov grob.

Kad je bio gotov, zagledao se u izdušen humak. Zatim se okrenuo prema Mossovu konju. Stara životinja frktala je i nemirno kopkala prednjom desnom nogom.

– Nemaš više jahača – reče Taco. – Žao mi je. Bio si pravi momak. Budi dobar Mossu na njegovu dugom putu.

Taco naglo podigne pušku i opali.

Pognute glave prišao je svoje ždrijepcu. Pritegnuo je sedleno remenje i bacio se u sedlo. Još je jednom pogledao Mossov grob i odjahao.

Osjećao se kao u trenucima kad je stajao pred leševima roditelja i brata.

* * *

Pred kućom Kitty Hemphil u San Pedru gorjela je crvena svjetiljka. Taco ispod nje zaustavi prašinom prekrivenoga konja i sjaše ukočenih udova.

I on je bio prašnjav. Za njim je bio dugačak put.

Iz kuće je odzvanjao ženski smijeh. Žamorili su muški glasovi. Zveckale su čaše.

Taco otrese šešir, popne se na trijem i otvori vrata. Na pragu je stao i pogledao naokolo.

Brzo je otkrio Francis, plavušu koju je dobio za pet dolara, kad je u toj kući htio provesti noć. Bila je s glatko izbrijanim debeljkom s licem hrčka i prasećim očima. Ljubila ga je. On ju je milovao po prsima. Vjerovatno je također platio pet dolara. Cijene su kod Kitty Hemphil bile ujednačene.

Teška koraka Taco uđe u prostoriju. Na sredini je stao. Oko njega je zavlado tišina.

Okrenuo se prema barmenu i upitao:

– Gdje je Kitty?

– Ovdje – odgovorio je oštar glas.

Taco se okrenuo. Kitty Hem-

phil izašla je iz jedne do niša što su bile izvan osvijetljenoga prostora.

Kitty Hemphil pride bliže. Na licu je imala prst debelu naslagu šminke. Kosa bijaše brižljivo uređena. Haljina nije bila jeftina ali nije ju uljepšala.

– Evo me opet – reče Taco.

– Donio sam što ste tražili.

Taco lijevom rukom baci skalp na šank.

Nekoliko je djevojaka zavrištalo. Muškarci su poustajali.

Lice Kitty Hemphil ostalo je bezizražajno. Samo su se oči suzile.

– Dobivam četiri tisuće dolara – reče Taco.

Kitty ga odmjeri, pogleda ponovo skalp i reče:

– Gubite se!

– Slušajte – reče Taco – dali ste mi zadatak i ja sam ga obavio. Obavio sam prljav posao. Ne bih ga prihvatio da se nije radilo o svinji koja nije zavrijedila da živi. Tražili ste skalp i sada ga imate. Neka vas usreći. A ja tražim preostalih četiri tisuće dolara, koliko ste obećali.

– Van! – viknula je Kitty Hemphil. – Nestanite ili ću zvati šerifa. I odnesite tu stvar.

– Tražili ste je i imate je – reče Taco. – Mislite li da sam uživao u skalpiranju?

– Ništa ja nisam tražila, ništa! – derala se Kitty Hemphil.

– Gori ste od njega. Vi niste

LASO

Svaki
tjedan

SUPERSTRIP

Svaki mjesec

Tom i Jerry

Svaki mjesec

TM

Svakog
13. u mjesecu

SIRIUS

Svakog
5. u mjesecu

MAGAZIN

Izlazi
povremeno

erotika

Svaki mjesec

čovjek. Ništa nisam od vas tražila, ponajmanje ovo. Ništa nisam obećala. Samo sam vas pitala, da li biste gonili ubojicu moje sestre. Ništa više. A ovo...

Kitty Hemphil se okrenula i otišla. Taco pogleda naokolo. Muškarci su se počeli približavati mrkih lica.

— Gubite se! — rekao je je-dva prijetećim glasom. — Ostavite Kitty u miru.

— Iako je mješanac u stanju je lako — govorio je drugi. — odsjeći čovjeku glavu kao ovci!

— Jeste li vidjeli žene što ih je — poklao? — upita Taco. — Jeste li vidjeli moju majku koju je ubio takav zločinac?

Nitko nije odgovarao.

Začuo se metalan zvuk. Taco se brzo okrenuo. Barmen je držao u rukama dvocijevku. Taco nije imao šanse.

Mirnim je pokretima pošao prema vratima.

— Trebalo bi da ga objesimo — rekao je netko. — Ali kako valja, ne kao Banteena.

— Dovoljno je da vidiš kakve je kože — govorio je netko. — Takvi bi se morali iskorijeniti.

Taco je izašao i popeo se u sedlo.

Iza njega naglo su se otvorila vrata. Pojavilo se nekoliko muškaraca.

— Stani! — viknuo je jedan. — Kitty kaže da si joj uzeo tisuću dolara. Vрати novac!

Taco trgne revolver i opali tom čovjeku pred noge. Metak se zabio u podnicu. Muškarci

su prestrašeno nahrupili prema vratima. Taco podbode ždrijepca i pojuri prema izlazu iz grada. Za njim su odjekivale psovke. Planula su dva ili tri hi-ca.

Taco je začas izjahao iz San Pedra i ušao u gluhu noć.

Bio je osamljen kao i uvijek. Čovjek bez doma. Bez zavičaja. Bez prijatelja.

Moss je bio njegov prijatelj. Moss je bio mrtav.

Taco je ponovo bio sam. Čovjek kojega su svi varali, kojega su prezirali. Kojega su osuđivali.

Čovjek kojega je život osudio na samotnjaštvo.

Još je jednom bio iskorišten. Obećanja koja se daju čovjeku kakav je on ne vrijede ništa. Stavio je na kocku glavu, ali nije žalio. Bio je ogorčen i bijesan. Još mu je jednom dano do znanja da je bezvrijedan stvor.

U takvu raspoloženju Taco se pitao, ne bi li bilo bolje da se u San Pedru dao objesiti? Pitao se, zašto je metak morao pogoditi baš Mossa? Zašto nije pogodio njega?

Zakupljen mračnim mislima, Taco je jahao kroz noć. Bez cilja. Bez planova. Bez nade.

Pognao je konja da kaska brže. Godio mu je blag noćni povjetarac. Crno nebo nije imalo kraja. Nigdje se ni na što nije oslanjalo. Taco je postao dio te mrkline.

Trag koji je ostajao za njim zagrtao je vjetar.

K r a j

U PRIPREMI:

Robert E. Trevethan
BALLANGER

PRETPLATA U SFRJ: polugodišnja 78.000. – d; godišnja 156.000. – d. Uplate se šalju na žiro račun NIŠPRO VJESNIK ZAGREB, 30101-833-2052 sa naznakom »za pretplatu na list LASO«. U slučaju poskupljenja lista u toku pretplatnog perioda pretplatniku se priznaje stara cijena do isteka pretplate.

Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DEM 33,00, ATS 234,00, SHF 27,00, HLG 37,00, SEK 116,00, FRF 109,00, USD 17,00, (avionom USD 20,20) CAD 24,00 (avionom CAD 28,30), Australia AUD 12,00, (avionom AUD 15,00).

Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3296911 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.
Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26.XI.1973.
Rukopisi se ne vraćaju.

LASO idućeg petka

